

Dự án Đại Sự Ký Biển Đông

Hồ Sơ Đảo Nhân Tạo



Nhóm tác giả: Dự án Đại Sự Ký Biển Đông cùng các cộng tác viên: Cái Ngọc Thiên Hương, Lê Thanh Danh, Kevin Bùi.

Dự án Đại Sự Ký Biển Đông (<https://daisukybiendong.wordpress.com/>)
Nếu quý vị sử dụng thông tin/tài liệu từ hồ sơ này hay bất kỳ sản phẩm nào khác của Dự án, xin vui lòng ghi nguồn và dẫn link tới Dự án để giúp Dự án phát triển. Xin cảm ơn quý vị. Liên hệ: sukybiendong@gmail.com

Table of Contents

Lời dẫn nhập:	3
1. Chữ Thập (Fiery Cross Reef).....	4
2. Châu Viên (Cuarteron Reef)	23
3. Ga Ven (Gaven Reefs).....	31
4. Tư Nghĩa (Hughes Reef)	44
5. Gạc Ma (Johnson South Reef)	52
6. Xu Bi (Subi Reef).....	65
7. Vành Khăn (Mischief Reef).....	71
8. Ên Đất (Eldad Reef).....	86
Kết luận:.....	90

Lời dẫn nhập:

Ngày 29 tháng 2 năm 1932, trong một Công hàm của phái đoàn ngoại giao Trung Quốc gửi Bộ Ngoại giao Pháp, công sứ quán Trung Quốc đã đề lộ nhận thức của Trung Quốc rằng Trường Sa nằm ngoài lãnh thổ của Trung Quốc.¹ Sau khi Pháp chiếm hữu và tuyên bố chủ quyền trên 7 cụm đảo thuộc quần đảo Trường Sa, trong một báo cáo bí mật ngày 1 tháng 9 năm 1933, hội đồng quân sự Trung Quốc cũng thừa nhận rằng, dựa trên thông tin mà “tất cả các địa lý gia của họ” cung cấp, Trường Sa nằm ngoài lãnh thổ của Trung Quốc, và rằng hoàn toàn không có bằng chứng gì về việc Trung Quốc thực thi chủ quyền trên quần đảo Trường Sa trước đó, ngoại trừ duy nhất hoạt động của ngư dân Hải Nam.² Theo luật quốc tế hiện đại, việc thực thi chủ quyền chỉ có giá trị khi đó là hành động của nhà nước hay xuất phát từ đại diện cho nhà nước.

Phải mãi đến năm 1988, Trung Quốc mới bắt đầu đặt chân tới Trường Sa, trễ hơn quốc gia đầu tiên chiếm đóng thực tế trên Trường Sa là Pháp/Việt Nam hơn nửa thế kỷ. Là quốc gia đến Trường Sa trễ nhất, những thực thể mà Trung Quốc chiếm được chỉ là những bãi đá đa phần chìm dưới mặt nước. Tuy nhiên với tốc độ bồi đắp chóng mặt của Trung Quốc hiện nay, những thực thể mà Trung Quốc đang chiếm có thể biến thành những đảo nhân tạo có diện tích lớn hơn nhiều tất cả các đảo/đá tự nhiên còn lại ở Trường Sa chỉ trong vòng vài tháng, phá vỡ tình trạng tự nhiên của các thực thể và mở ra những nguy cơ mới tăng thêm căng thẳng trên Biển Đông.

Bắc Kinh đang đạt được điều này bằng cách sử dụng tàu cuốc có tên Tian Jing Hao để cắt những mảng san hô. Các nhà phân tích của IHS Maritime tin rằng đây là tàu cuốc lớn nhất ở châu Á. Chiếc tàu có tổng trọng lượng 6.017 tấn, dài 127 mét, có chức năng cắt, hút, nạo vét ở biển. Tàu được thiết kế bởi công ty kỹ thuật VOSTA LMG của Đức và được cấp giấy phép đóng tại nhà máy đóng tàu China Merchants Heavy Industry ở Thẩm Quyển. Tian Jing Hao hoạt động bằng cách triển khai một máy cắt xuống đáy biển và bồi đắp đất thông qua một đường ống dẫn từ trên bờ hoặc thông qua sà lan phễu để xả đất ra ngoài biển. Chiếc máy cắt có thể xuống tới độ sâu 30 m, có tốc độ hút 4.500 mét khối một giờ, lý tưởng cho các hoạt động nạo vét quy mô lớn.³

Để có thể theo dõi quá trình này một cách có hệ thống, dự án Đại Sự Ký Biển Đông xin giới thiệu phần tư liệu do các thành viên và CTV dự án tổng hợp, cập nhật cho đến đầu tháng 4 năm 2015.

¹ Công hàm của phái đoàn ngoại giao Trung Quốc gửi Bộ Ngoại giao Pháp ngày 29 tháng 2 năm 1932. Lưu trữ BNG Pháp.

² Francois-Xavier Bonnet. "Geopolitics of Scarborough Shoal." *Irasec's Discussion Papers* #14 (2012): tr. 17

³ James Hardy. "Sands of time – China's "salami slicing" in South China Sea". *Jane's Intelligence Review*. Ngày 28 tháng 7 năm 2014. Truy cập online tại <http://www.janes.com/article/41257/sands-of-time-china-s-salami-slicing-in-south-china-sea>

Dự án Đại Sự Ký Biển Đông (<https://daisukybiendong.wordpress.com/>)

Liên hệ: sukybiendong@gmail.com

1. Chữ Thập (Fiery Cross Reef)

Chữ Thập (tên quốc tế là Fiery Cross Reef hay North West Investigator Reef) nằm ở toạ độ 9°35'B-112°54'D, trải dài theo hướng Đông Bắc – Tây Nam. Bãi có chiều dài 14 hải lý và bề rộng tối đa là 4 hải lý, tổng diện tích khoảng 110 km vuông, là một trong những thực thể địa lý lớn nhất ở Trường Sa⁴. Theo Hancox và Prescott (1995) và Hàng hải chỉ nam của Cục Tình báo Địa vệ tinh Quốc gia (National Geospatial-Intelligence Agency) của Quân đội Mỹ (2014), bãi Chữ Thập chìm dưới nước khi triều lên ngoại trừ một mòm đá cao 1 m ở phía Tây Nam⁵. Trong đệ trình lên Toà án trọng tài vào tháng 3 năm 2014, Philippines cho rằng bãi Chữ Thập là đá⁶, nghĩa là chỉ được hưởng tối đa 12 hải lý lãnh hải. Trong phân loại của Robert Beckman và Clive Schofield⁷ dựa trên sự kết hợp thông tin của các khảo sát trước đây cũng không cho bãi Chữ Thập là đảo và cũng không có sự thống nhất rằng bãi Chữ Thập chắc chắn là đá.

Theo lời đại tá Phạm Duy Tam, vào năm 1983 khi ông quay lại Trường Sa trinh sát thì vẫn thấy bia chủ quyền của Việt Nam ở đây.⁸

Cuối tháng giêng năm 1988, Trung Quốc đã bắt đầu chiếm đóng bãi Chữ Thập sau khi cho 4 tàu chiến ngăn cản tàu chở lực lượng và vật liệu xây dựng của Việt Nam tiếp cận bãi.⁹

Bãi Chữ Thập được Trung Quốc coi là “trụ sở chỉ huy chính”. Cho tới năm 2014, nơi đây mới chỉ có một trạm đồn trú của thủy quân lục chiến Trung Quốc, cùng với một số thiết bị radar và giám sát, và một

⁴ Alexander Vuving. “China's Grand-Strategy Challenge: Creating Its Own Islands in the South China Sea.” *The National Interest* ngày 8 tháng 12 năm 2014. Truy cập online ở <http://nationalinterest.org/feature/chinas-grand-strategy-challenge-creating-its-own-islands-the-11807>

⁵ David Hancox and Victor Prescott. “A Geographical Description of the Spratly Islands and an Account of Hydrographic Surveys Amongst Those Islands.” *Maritime Briefing* Vol. 1 (6), 1995: tr. 13
Sailing Directions 161 (Enroute) - South China Sea and the Gulf of Thailand (ấn bản 15). Bethesda, Maryland: National Geospatial-Intelligence Agency 2014: tr. 13.

⁶ The Department of Foreign Affairs of the Republic of Philippines. “Notification and Statement of claim on West Philippine Sea”: tr.9

⁷ Beckman Robert Beckman và Clive Schofield (2014). “Defining EEZ Claims from Islands: A Potential South China Sea Change.” *The International Journal of Marine and Coastal Law*, Volume 29: 193-243.

⁸ Trung Hiếu. Giữ Trường Sa trước tham vọng bá quyền. Kỳ 1: Kiểm soát lá chắn Biển Đông. *Báo Thanh Niên* ngày 21 tháng 10 năm 2014. Truy cập online tại <http://www.thanhnien.com.vn/chinh-tri-xa-hoi/giu-truong-sa-truoc-tham-vong-ba-quyen-504248.html>

⁹ Trung Hiếu. Giữ Trường Sa trước tham vọng bá quyền. Kỳ 4: Những cuộc đối đầu căng thẳng. *Báo Thanh Niên* ngày 24 tháng 10 năm 2014. Truy cập online tại <http://www.thanhnien.com.vn/chinh-tri-xa-hoi/giu-truong-sa-truoc-tham-vong-ba-quyen-ky-4-nhung-cuoc-doi-dau-cang-thang-504848.html>

M. Taylor Fravel (2008). *Strong Borders, Secure Nation: Cooperation and Conflict in China's Territorial Disputes* (Princeton, NJ: Princeton University Press).

Dự án Đại Sự Ký Biển Đông (<https://daisukybiendong.wordpress.com/>)

Liên hệ: sukybiendong@gmail.com

nhà trồng rau xanh, một sân bay trực thăng, một số bệ súng và pháo ở ven biển, hệ thống súng phóng lựu chống biệt kích DP-65¹⁰.

Trung Quốc chỉ bắt đầu hoạt động xây đảo nhân tạo từ tháng 8 năm 2014. Chỉ trong vòng 3 tháng, Trung Quốc đã bồi đắp được một bãi đất dài khoảng 3.000 m và rộng 200 – 300 m.¹¹ Ảnh vệ tinh mới nhất vào tháng 2 tháng 2015 cho thấy diện tích đảo nhân tạo trên Bãi Chữ Thập đã lên tới 2,65 km vuông, gấp đảo Ba Bình (được coi là đảo tự nhiên lớn nhất ở Trường Sa) ít nhất 3 lần.

Hình ảnh vệ tinh cũng cho thấy xuất hiện thêm nhiều công trình mới trên đảo nhân tạo, theo phân tích của AMTI, như ba nhà máy xi măng đang hoạt động trên đảo. Dọc theo phía bắc của đảo có trên 60 toà nhà hình chữ nhật vĩnh viễn hoặc bán vĩnh viễn. Còn ở phía nam của đảo có thể nhìn thấy được ít nhất 20 công trình nữa.

Bắc Kinh cũng đang lắp đặt thiết bị cảng mà có thể sẽ có đủ năng lực là chỗ đậu cho xe tăng quân đội. Năm cầu tàu mới đã được xây dựng và một số xà lan, trong đó có một chiếc xà lan cầu.

Một đường băng cũng đang được xây dựng trên đảo. Ảnh vệ tinh ngày 17 tháng 3 năm 2015 cho thấy 468 mét đường băng đang được xây dựng ở góc phía bắc của đảo, cùng với 200 mét đường băng khác ở phía nam của đảo. Dự kiến tổng chiều dài đường băng khoảng 3,110 mét. Theo AMTI, một đường băng khoảng 3,110 mét có thể chứa hầu như bất kỳ loại máy bay mà Trung Quốc có thể muốn hạ cánh trên Fiery Cross Reef. Ví dụ như Y-9 hạng vừa và máy bay vận tải hạng nặng Y-20 (hay C-130); J-7, J-8 (thế hệ thứ nhì và thứ ba), J-10 và J-11 (thế hệ thứ 4 và 4,5), máy bay chiến đấu, máy bay cảnh báo sớm, và UAV. Khi chưa có đường băng, Trung Quốc thiếu khả năng tiếp nhiên liệu và tiếp tế để có thể bay được tới phần phía nam của Biển Đông. Và mặc dù chưa được xây nhưng bãi Chữ Thập đủ rộng cho một nhà chứa máy bay.

¹⁰ James Hardy. More details emerge on China's reclamation activities in Spratlys. *IHS Jane's Defence Weekly* ngày 4 tháng 7 năm 2014. Truy cập online tại <http://www.janes.com/article/40335/more-details-emerge-on-china-s-reclamation-activities-in-spratlys>

¹¹ James Hardy. China building airstrip-capable island on Fiery Cross Reef. *IHS Jane's Defence Weekly* ngày 20 tháng 11 năm 2014: <http://www.janes.com/article/46083/china-building-airstrip-capable-island-on-fiery-cross-reef>

Diễn tiến quá trình Trung Quốc xây đảo nhân tạo qua ảnh:



施工机械登上永暑礁

Ảnh 1: Hoạt động xây dựng đầu tiên của Trung trên Bãi Chữ Thập vào năm 1988 sau khi chiếm đóng. Nguồn ảnh: ThePaper & meyet.cn



Ảnh 2: Bãi Chữ Thập vào năm 2007 cùng với đèn biển. Nguồn ảnh: Lighthouses of the Spratly Islands, Đại học Bắc Carolina



Ảnh 3: Bãi Chữ Thập vào năm 2012 cùng với công trình kiên cố, nhà trồng rau xanh. Nguồn ảnh: Nhân dân nhật báo.



Ảnh 4: Ảnh vệ tinh chụp Bãi Chữ Thập vào tháng 8, trước khi hoạt động xây đảo của Trung Quốc diễn ra. Nguồn ảnh: CNES 2014, Distribution Airbus DS/IHS.



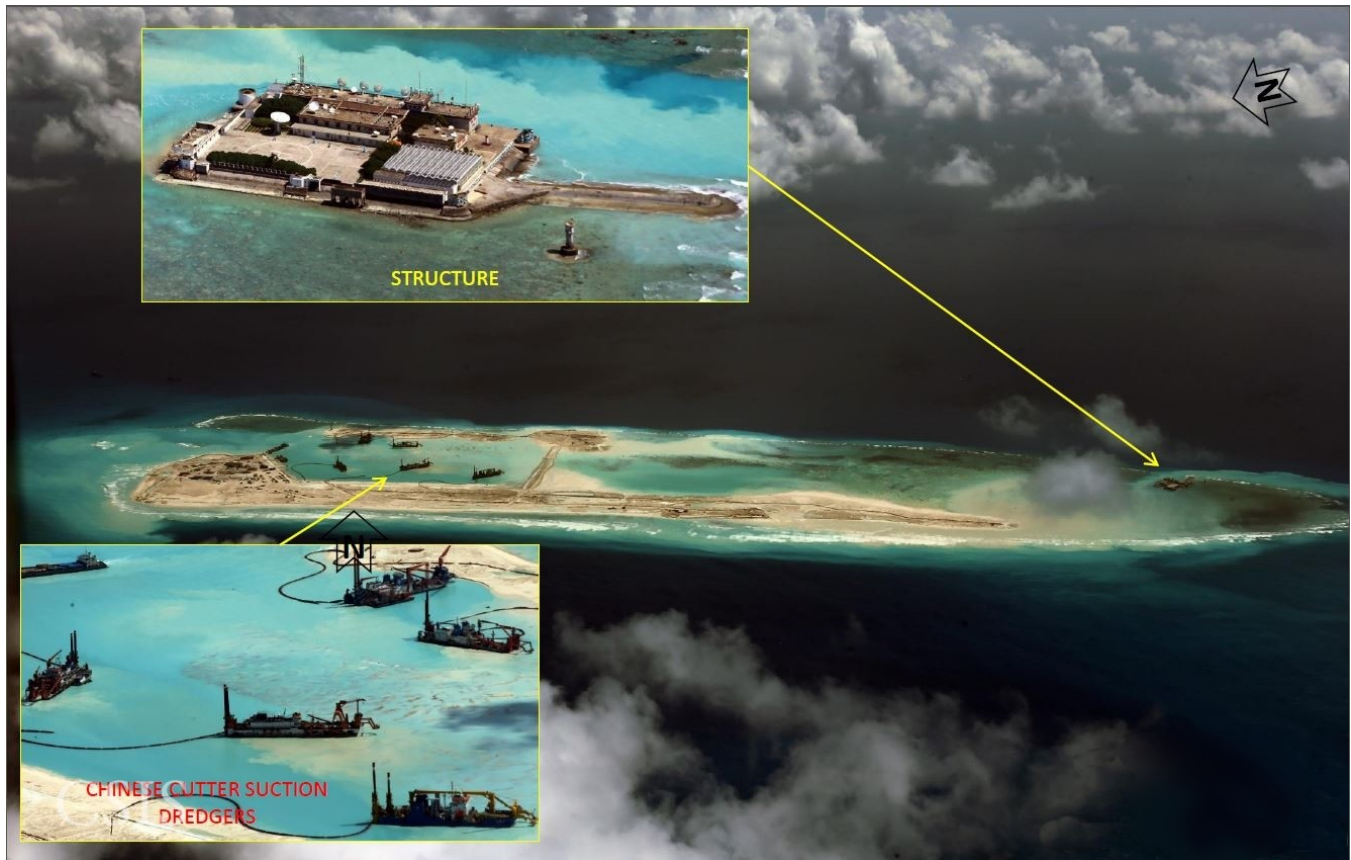
Ảnh 5: Hoạt động xây đảo của Trung Quốc bắt đầu diễn ra từ tháng 8 năm 2014. Ảnh vệ tinh Bãi Chữ Thập ngày 14 tháng 11 năm 2014 cho thấy các hoạt động xây đảo của Trung Quốc, với nhiều tàu nạo vét đang hoạt động cùng một lúc, nạo vét bùn từ đáy biển rồi đổ lên trên bãi thông qua một mạng lưới ống dẫn, giúp tạo ra địa hình một cách nhanh chóng. Nguồn ảnh: © CNES 2014, Distribution Airbus DS / Spot Image / IHS.



Ảnh 6: Cận cảnh Trung Quốc xây đảo nhân tạo, với sự có mặt của tàu nạo vét, tàu vận tải và một vài tàu cá. Nguồn ảnh: CSIS.



Ảnh 7: Cận cảnh Trung Quốc xây đảo nhân tạo, với sự có mặt của tàu nạo vét, tàu vận tải và một vài tàu cá. Nguồn ảnh: CSIS.



Ảnh 8: Cận cảnh Trung Quốc xây đảo nhân tạo. Nguồn ảnh: CSIS.



Ảnh 9: Ảnh vệ tinh ngày 5 tháng 11 năm 2014 cận cảnh cảng tàu đang được xây dựng. Nguồn: CSIS Asia Maritime Transparency Initiative / DigitalGlobe



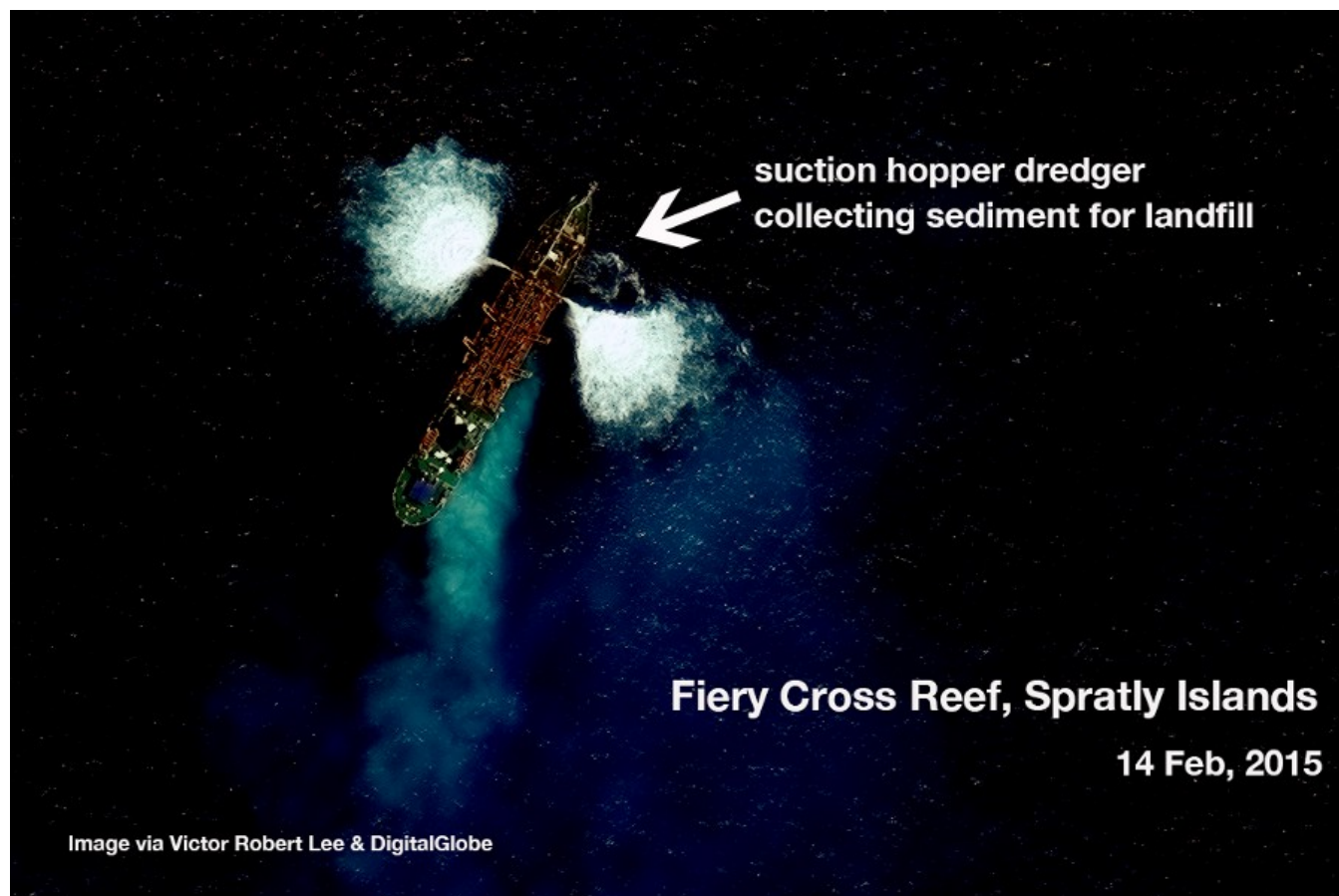
Ảnh 10: Ảnh vệ tinh ngày 5 tháng 12 năm 2014, cận cảnh xây dựng ở phía nam của bãi ChữThập. Nguồn: CSIS Asia Maritime Transparency Initiative / DigitalGlobe



Ảnh 11: Ảnh vệ tinh bãi Chữ Thập ngày 14 tháng 2 năm 2015. Hiện tại diện tích đảo nhân tạo trên bãi đã gấp đảo Ba Bình ít nhất 3 lần. Nguồn ảnh: Victor Robert Lee và Digital Globe.



Ảnh 12: Ảnh vệ tinh bãi Chữ Thập ngày 14 tháng 2 năm 2015. Nguồn ảnh: Victor Robert Lee và Digital Globe.



Ảnh 13: Ảnh vệ tinh Bãi Chữ Thập ngày 14.2.2015. Nguồn ảnh: Victor Robert Lee và Digital Globe.



Ảnh 14: Nhà máy bê tông ở phía nam của bãi Chữ Thập. Nguồn ảnh: CSIS Asia Maritime Transparency Initiative / DigitalGlobe



Ảnh 15: Các công trình xây dựng ở phía bắc của bãi Chư Thập. Nguồn: CSIS Asia Maritime Transparency Initiative / DigitalGlobe



Ảnh 16: Cận cảnh các công trình đang được xây trên bãi Chữ Thập. Nguồn: CSIS Asia Maritime Transparency Initiative / DigitalGlobe



Ảnh 17: So sánh tốc độ xây dựng từ giữa tháng 2 tới giữa tháng 4 năm 2015. Trước đó vào tháng 2, vẫn chưa có dấu hiệu của đường băng. Nguồn: Victor Robert Lee và Digital Globe.



Ảnh 18: So sánh tốc độ xây dựng từ giữa tháng 2 tới giữa tháng 4 năm 2015. Nguồn: Victor Robert Lee và Digital Globe.

2. Châu Viên (Cuarteron Reef)

Bãi đá Châu Viên (tên tiếng Anh là Cuarteron Reef) là một bộ phận của Cụm Trường Sa (London Reefs), nằm ở phía đông nam của quần đảo Trường Sa, nằm tại tọa độ 8°53' Bắc và 112°51'05 Đông. Theo Hancox và Prescott (1995),¹² Châu Viên có chiều dài tính theo trục đông-tây là 3 hải lý (5,56 km) và diện tích đạt 8 km vuông. Trừ một số hòn đá nổi lên ở phía bắc với độ cao 1,6 m so với mặt biển thì đa phần đá Châu Viên chìm dưới nước.¹³ Trong đệ trình lên Toà án trọng tài vào tháng 3 năm 2014, Philippines cho rằng bãi Châu Viên là đá¹⁴, nghĩa là chỉ được hưởng tối đa 12 hải lý lãnh hải theo UNCLOS. Trong phân loại của Robert Beckman và Clive Schofield¹⁵ dựa trên sự kết hợp thông tin của các khảo sát trước đây cũng xếp Châu Viên là đá.

Theo lời đại tá Phạm Duy Tam, vào năm 1983 khi ông quay lại Trường Sa trinh sát thì vẫn thấy bia chủ quyền của Việt Nam ở đây.¹⁶ Trung Quốc bắt đầu chiếm đóng bãi này ngày 18 tháng 2 năm 1988 sau khi sử dụng tàu quân sự ngăn cản tàu vận tải chở vật liệu xây dựng của Việt Nam tiếp cận thực thể¹⁷.

Kể từ khi bị Trung Quốc chiếm đóng, Châu Viên đã trở thành tiền đồn xa nhất của Trung Quốc ở phía Nam và phía Tây quần Đảo Trường Sa. Theo các báo cáo từ phía Philippines, trước năm 2013, các công trình nhân tạo được Trung Quốc cho xây dựng trên bãi Châu Viên chỉ bao gồm căn cứ và một hệ thống khí tài được gia cố có khả năng chịu được sức gió lên đến 130 km/h. Hệ thống này được trang bị thiết bị liên lạc UHF/VHF, radar dò tìm, súng phòng không và súng máy. Căn cứ này có thể sử dụng làm nơi neo đậu cho các tàu tuần tra cỡ nhỏ của Trung Quốc.¹⁸

Quá trình xây dựng đảo nhân tạo tại Châu Viên nhiều khả năng đã bắt đầu từ tháng 3 năm 2014. Theo dữ kiện giám sát tàu thuyền AISLive của tạp chí quốc phòng IHS Jane's, đăng vào tháng 6 năm 2014, tàu cuộc Ting Jing Hao đã xuất hiện tại bãi Châu Viên ít nhất 3 lần (lần lượt vào tháng 9 năm 2013, ngày 10 tháng 4 đến 22 tháng 5 năm 2014).¹⁹

¹² David Hancox and Victor Prescott. Đã dẫn, xem chú thích 5: tr. 14.

¹³ Sailing Directions 161 (Enroute) - South China Sea and the Gulf of Thailand (ấn bản 13). Bethesda, Maryland: National Geospatial-Intelligence Agency. 2011. tr. 13

¹⁴ Đã dẫn, xem chú thích 6: tr.9

¹⁵ Đã dẫn, xem chú thích 7: 193-243.

¹⁶ Đã dẫn, xem chú thích 8

¹⁷ Đã dẫn, xem chú thích 9

Nhóm PV Biển Đông. “Trận chiến bảo vệ chủ quyền Trường Sa năm 1988”, *Báo Đại Đoàn Kết* ngày 8 tháng 7 năm 2011, <http://daidoanket.vn/index.aspx?Menu=1501&Chitiet=33960&Style=1>, ngày truy cập 26 tháng 3 năm 2015

¹⁸ DJ Sta. Ana. “China builds more Spratly outposts”, *Philstar* ngày 24 tháng 5 năm 2011, <http://www.philstar.com/headlines/688856/china-builds-more-spratly-outposts>, ngày truy cập 26 tháng 3 năm 2015

¹⁹ James Hardy and Sean O'Connor. “China advances with Johnson South Reef construction”, *IHS Jane's Defence Weekly* ngày 19 tháng 9 năm 2014, <http://www.janes.com/article/43456/china-advances-with-johnson-south-reef-construction>, ngày truy cập 26 tháng 3 năm 2015

Theo một báo cáo của hãng tin Philstar vào ngày 13 tháng 6 năm 2014, phía Philippines cũng phát hiện một tàu cuốc có trang bị vòi rồng cỡ lớn bắt đầu bơm các vật liệu xây đắp thêm đảo trên một phạm vi rộng lớn. Hồi tháng 5 năm 2014, máy bay tuần tra lãnh thổ của quân đội Philippines cũng đã xác định được một số tàu chiến Trung Quốc xuất hiện gần khu vực Bãi Châu Viên.²⁰

Ngày 13 tháng 9 năm 2014, truyền thông nhà nước của Trung Quốc đã công bố các hình ảnh chụp các công trình được xây dựng trên Bãi Châu Viên tương tự như những gì Trung Quốc đã xây dựng tại Gạc Ma. Theo đó, trên Châu Viên đã xuất hiện các nhà máy khử muối, cần cẩu, máy khoan, cùng với rất nhiều vật liệu xây dựng²¹.

Theo Ethan Rosen, tính đến tháng 1 năm 2015, Trung Quốc đã cải tạo thêm được 0.3 đến 0.4 km vuông đất mới. Đảo nhân tạo mới này bao gồm một bức tường biển, một tiền đồn quân sự quy mô nhỏ, một bãi đậu trực thăng, một hải cảng nhân tạo, và một bến cảng. Các hình ảnh vệ tinh cho thấy nhiều công trình vẫn đang được xây dựng. Tuy nhiên, các hình ảnh vẫn không đủ rõ ràng để xác định công trình gì đang được xây dựng²².

²⁰ DJ Sta. Ana. “China reclaiming land in 5 reefs?”, *Philstar* ngày 13 tháng 6 năm 2014, <http://www.philstar.com/headlines/2014/06/13/1334238/china-reclaiming-land-5-reefs>, ngày truy cập 26 tháng 3 năm 2015

²¹ James Hardy and Sean O'Connor. “China builds another island in South China Sea”, *IHS Jane's Defence Weekly* ngày 30 tháng 09 năm 2014, truy cập online tại địa chỉ <http://www.janes.com/article/43757/china-builds-another-island-in-south-china-sea>

²² Ethan Rosen. “What is China Building in the South China Sea?”, *Bellingcat.com* ngày 22 tháng 2 năm 2015, <https://www.bellingcat.com/news/rest-of-world/2015/02/22/what-is-china-building-in-the-south-china-sea/>, ngày truy cập 26 tháng 3 năm 2015

Diễn tiến quá trình xây đảo nhân tạo qua ảnh:



Ảnh 19: Bãi Châu Viên trong những ngày đầu Trung Quốc chiếm đóng, được đánh dấu bởi “nhà sàn” do Trung Quốc dựng lên. Nguồn ảnh: Nhân dân nhật báo.



Ảnh 20: Bãi Châu Viên trước khi xây đảo, với công trình kiên cố nằm trên bãi ngập nước xung quanh. Nguồn ảnh: Nhân dân nhật báo.



Ảnh 21: Ảnh vệ tinh chụp bãi đá Châu Viên vào tháng 11 năm 2014. Nguồn ảnh: CSIS Asia Maritime Transparency Initiative / DigitalGlobe



Ảnh 22: Ảnh vệ tinh chụp bãi đá Châu Viên vào tháng 10.2.2015. Nguồn ảnh: Victor Robert Lee và Airbus Defense Airspace. .



Ảnh 23: Cận cảnh các công trình xây dựng đang được xây trên nền đảo nhân tạo trên bãi Châu Viên. Nguồn ảnh: Asahi Shimbun.



Ảnh 24: Cận cảnh các công trình xây dựng đang được xây trên nền đảo nhân tạo trên bãi Châu Viên. Nguồn ảnh: Asahi Shimbun.

3. Ga Ven (Gaven Reefs)

Bãi Ga Ven (tên quốc tế là Gaven Reefs) nằm ở toạ độ 10°12'B-114°13'D, bao gồm hai rạn đá ngầm “nửa chìm nửa nổi” (chìm dưới nước khi thủy triều lên) là rạn Ga Ven ở phía bắc và rạn Lạc ở phía nam, nằm trong lãnh hải của đảo Nam Yết và cách Đảo Nam Yết 7 hải lý về phía Đông và 8,5 hải lý về phía Đông Đông Bắc.²³ Đảo Nam Yết đã được Việt Nam chiếm đóng từ trước khi Trung Quốc dùng tàu chiến tới chiếm đóng ở bãi Ga Ven.

Theo khảo sát của Hancox và Prescott (1995), rạn đá Ga Ven ở phía bắc rộng khoảng 0.86 km vuông và có một tảng đá lớn nổi trên mặt nước 1,9 m khi thủy triều lên. Mỏm đá này đã không được ghi nhận trong các tài liệu hàng hải chỉ nam của Anh và Mỹ. Tuy nhiên, mặc dù những tài liệu hàng hải miêu tả rạn đá này chìm dưới mặt nước khi thủy triều lên, một tài liệu của Cục Bản đồ thuộc Bộ Quốc Phòng Mỹ năm 1994 ghi nhận thông tin rằng rạn này được đánh dấu bằng một cồn cát trắng cao 1,8 m. Một hướng dẫn hoa tiêu vào năm 1967 của Văn phòng Hải dương học của hải quân Mỹ cũng đề cập đến một “cồn cát trắng nhỏ” ở rạn đá này. Đá Lạc ở phía Nam nhỏ hơn, có diện tích 0.67 km vuông²⁴.

Trong đệ trình lên Toà án trọng tài, Philippines cho rằng rạn Ga Ven là bãi nửa nổi nửa chìm (low-tide elevation)²⁵, không được hưởng quy chế lãnh hải hay vùng đặc quyền kinh tế riêng. Trong phân loại của Robert Beckman và Clive Schofield²⁶ cũng không cho rạn Ga Ven là đảo và Ga Ven hoặc là bãi nửa nổi nửa chìm, hoặc là các khảo sát không đủ thống nhất để có thể kết luận Ga Ven là đá.

Trung Quốc chiếm đóng đá Ga Ven vào tháng 2 năm 1988 trong chiến dịch dùng tàu chiến ngăn cản tàu vận tải Việt Nam tiếp cận và đổ bộ lên khu vực này. Tiếp sau đó, Trung Quốc xây mốc chủ quyền trên đá Lạc vào ngày 06 tháng 07 năm 1992. Trung Quốc đã có một phân đội và lực lượng quân nhu đồn trú tại đây từ năm 2003. Trung Quốc đã xây dựng tại phía Tây của rạn một bãi lớn bằng bê tông với bến tàu cùng với nhiều ụ súng, radar và các thiết bị thông tin liên lạc khác.²⁷

Tuy nhiên, hình ảnh vệ tinh ngày 31 tháng 3 và ngày 07 tháng 08 năm 2014 cho thấy rằng từ thấy rằng trong khoảng thời gian giữa tháng 4 và tháng 8, Trung Quốc đã đào một kênh tại trung tâm của đá Ga Ven để lấy đất bồi thành một hòn đảo hình chữ nhật với kích thước xấp xỉ 300m x 250 m. Dọc theo một mũi đất nhỏ dẫn đến kênh này, khoảng 0.114 km vuông đất mới đã được tạo ra²⁸. Công trình xây dựng

²³ US National Geospatial-Intelligence Agency, đã dẫn, xem chú thích 5: tr. 9

²⁴ Đã dẫn, xem chú thích 5: Tr. 8-9

²⁵ Đã dẫn, xem chú thích 6: tr.8

²⁶ Đã dẫn, xem chú thích 7

²⁷ Mira Rapp-Hooper . “Before and After: The South China Sea Transformed”, *AMTI* ngày 18 tháng 2 năm 2015, truy cập online tại địa chỉ <http://amti.csis.org/before-and-after-the-south-china-sea-transformed/>

²⁸ Đã dẫn, xem chú thích 21

mới trên đá Ga Ven được cho là gần như giống hệt với công trình trên bãi Tư Nghĩa, gồm một tòa nhà chính hình vuông với một thực thể được cho là tháp phòng không²⁹. Những hình ảnh từ vệ tinh vào 31 tháng 1 năm 2015 cho thấy Trung Quốc ngoài việc xây dựng đường liên kết các công trình xây dựng mới với đầu công trình cũ tại đá Gaven thì còn xây dựng ít nhất một bãi đỗ trực thăng tại đây³⁰.

Tại đá Ga Ven, có bằng chứng cho thấy Trung Quốc đã sử dụng ba tàu cuốc và một tàu kéo biển. Một trong ba tàu cuốc này, được xác định là Tian Jing Hao, đã triển khai một ống dài để hút cát từ đáy biển và bồi đắp lại vào khu vực khai hoang. Tian Jing Hao là tàu cuốc lớn nhất hiện nay tại khu vực châu Á – Thái Bình Dương với chiều dài 127m và tải trọng 6.017 tấn³¹. Báo cáo trước đó của IHS Jane cũng đã nói rằng tàu cuốc Tian Jing Hao đã có mặt tại Ga Ven từ 24 tháng 05 đến 15 tháng 06 năm 2014³². Một tàu cuốc khác là Nina Hai Tuo cũng đã được nhìn thấy đang làm việc tại một khu vực khác của đá Ga Ven³³.

²⁹ <http://amti.csis.org/island-tracker/>

³⁰ Sean O'Connor and James Hardy (2015), “Imagery shows progress of Chinese land building across Spratlys”, *IHS Jane's Defence Weekly* ngày 15.02.2015 truy cập online tại địa chỉ <http://www.janes.com/article/48984/imagery-shows-progress-of-chinese-land-building-across-spratlys>

³¹ Đã dẫn, xem chú thích 21

³² Đã dẫn, xem chú thích 30

³³ Đã dẫn, xem chú thích 20

Diễn tiến quá trình xây đảo nhân tạo qua ảnh:



Ảnh 25: Gaven năm 2011. Nguồn ảnh: uhainan.com



Ảnh 26: Gaven năm 2011. Nguồn ảnh: uhainan.com



Ảnh 27: Gaven năm 2011. Nguồn ảnh: uhainan.com



Ảnh 28: Toàn cảnh Gaven năm 2013. Nguồn ảnh: uhainan.com



Ảnh 29: Gaven năm 2013 chỉ với công trình kiên cố. Nguồn ảnh: uhainan.com



Ảnh 30: Ảnh vệ tinh Gaven ngày 31.3.2014, vẫn chưa có dấu hiệu Trung Quốc xây đảo. Nguồn ảnh: CSIS



Ảnh 31: Ảnh vệ tinh bãi Gaven ngày 7 tháng 8 năm 2014. Chỉ trong vòng 4 tháng, một đảo nhân tạo với diện tích 0.114 km² đã được tạo ra trên bãi Gaven. Nguồn ảnh: CSIS.



Ảnh 32: Ảnh vệ tinh đá Gaven ngày 04 tháng 10 năm 2014. Đảo nhân tạo tiếp tục được mở rộng. Nguồn ảnh: Asahi Shimbun.



Ảnh 33: Ảnh vệ tinh Gaven tháng 11 năm 2014. Nguồn ảnh: CSIS Asia Maritime Transparency Initiative / DigitalGlobe



Ảnh 34: Ảnh vệ tinh chụp Gaven ngày 20 tháng 2 năm 2015. Nguồn: Victor Robert Lee và Digital Globe

Comparison of multi-story buildings under construction

Gaven Reef
(original north-south orientation)
20 Feb, 2015



Hughes Reef
(original north-south orientation)
14 Feb, 2015



Johnson South Reef
(rotated 199 degrees)
4 March, 2015

Image via Victor Robert Lee and DigitalGlobe, Airbus Defense & Space

Ảnh 35: Thiết kế của công trình xây dựng trên Ga Ven, Tư Nghĩa và Gạc Ma đều tương đối giống nhau. Nguồn: Victor Robert Lee và Digital Globe, Airbus Defense & Space.

4. Tư Nghĩa (Hughes Reef)

Bãi Tư Nghĩa (Tên quốc tế là Hughes Reef) nằm ở toạ độ 9°55'N -114°30'E, thuộc cụm đảo Sinh Tồn (Union Banks)³⁴ và nằm trong lãnh hải của đảo Sinh Tồn mà Việt Nam đã chiếm đóng từ những năm 1970s, trước khi Trung Quốc bắt đầu chiếm đóng ở Trường Sa. Theo Valencia cùng cộng sự (1999), bãi chỉ nổi khỏi mặt nước ở triều thấp (low-tide elevation).³⁵ Trung Quốc chiếm bãi vào tháng 2 năm 1988³⁶, trong chiến dịch chiếm đóng một loạt thực thể ở Trường Sa bằng tàu chiến và hoả lực.

Trước khi hoạt động xây đảo nhân tạo diễn ra ở đây, trên bãi Tư Nghĩa chỉ có một công trình kiên cố có diện tích 380 m vuông. Hoạt động xây đảo bắt đầu được phát hiện ra xung quanh công trình nhân tạo này vào khoảng giữa tháng 8 năm 2014, thông qua ảnh vệ tinh chụp ngày 14 tháng 8 năm 2014. Đã có một bến tàu được xây cất ở phía đông của đảo nhân tạo mới này trong khi một khu căn cứ mới và lớn hơn cũng đang được xây dựng.³⁷ Diễn tiến xây dựng diễn ra mạnh mẽ trong khoảng từ 15 tháng 11 tới 12 tháng 12 năm 2014. Theo báo cáo của IHS Jane, những căn cứ xây mới và trang thiết bị trên bãi Tư Nghĩa cũng gần giống với những công trình trên bãi Ga Ven, bao gồm một khu nhà chính hình vuông và một pháp phòng không. Điều này cho thấy Trung Quốc có một quy trình xây dựng trên đảo nhân tạo đã được tiêu chuẩn hoá.³⁸ (xem ảnh 28).

Tới ngày 24 tháng giêng năm 2015, đảo nhân tạo đã rộng tới 75.000 m vuông, gấp 200 lần so với công trình nhân tạo mà TQ xây trên đó 10 năm về trước. Các hoạt động xây dựng một khu căn cứ lớn vẫn đang được diễn ra³⁹.

³⁴ Đã dẫn, xem chú thích 5

³⁵ Mark J. Valencia, Jon M. Van Dyke, Noel A. Ludwig. Sharing the Resources of the South China Sea. University of Hawaii Press 1999: tr. 229

³⁶ Son Nguyen. Exposing China's artificial islands plan in the Spratly's. *International Policy Digest* ngày 17 tháng 6 năm 2014. Truy cập online ở <http://www.internationalpolicydigest.org/2014/06/17/exposing-chinas-artificial-islands-plan-spratlys/>

³⁷ Đã dẫn, xem chú thích 30

³⁸ Đã dẫn, xem chú thích 29

³⁹ "Reclamation by China makes Hughes Reef 200 times former size". *Want China Times* ngày 24 tháng 2 năm 2015. Truy cập online tại <http://www.wantchinatimes.com/news-subclass-cnt.aspx?id=20150224000064&cid=1101>

Dự án Đại Sự Ký Biển Đông (<https://daisukybiendong.wordpress.com/>)

Liên hệ: sukybiendong@gmail.com

Diễn tiến quá trình xây đảo nhân tạo qua ảnh:



Ảnh 36: Bãi Tư Nghĩa trong giai đoạn đầu sau khi Trung Quốc chiếm đóng. Nguồn: ifeng.com



Ảnh 37: Khu đồn trú của quân đội Trung Quốc và đèn biển trên bãi Tư Nghĩa ngập giữa biển nước. Ảnh chụp năm 2009.
Nguồn ảnh: ifeng.



Ảnh 38: Bãi Tư Nghĩa trước khi TQ xây đảo. Nguồn ảnh: hoangsa.org. Theo Valencia (1995), bãi chỉ nổi ở thủy triều thấp. Có thể nhận ra khu đồn trú của bãi là thực thể nhân tạo duy nhất trên bãi trước khi TQ đổ cát lên bãi để xây đảo nổi.



Ảnh 39: Ảnh vệ tinh cho thấy Trung Quốc bắt đầu xây đảo nhân tạo từ mùa hè năm 2014. Nguồn: CSIS Asia Maritime Transparency Initiative / DigitalGlobe



Ảnh 40: Ảnh vệ tinh của đảo nhân tạo trên bãi Tư Nghĩa ngày 11 tháng 7 năm 2014. Nguồn: truyền thông Trung Quốc.



Ảnh 41: Ảnh vệ tinh đảo nhân tạo trên Bãi Tư Nghĩa tháng 11.2014. Nguồn: CSIS Asia Maritime Transparency Initiative / DigitalGlobe



Ảnh 42: Ảnh vệ tinh đảo nhân tạo trên Bãi Tư Nghĩa ngày 14 tháng 2 năm 2015. Nguồn: Victor Robert Lee và Airbus Defense & Space

5. Gạc Ma (Johnson South Reef)

Gạc Ma (Tên quốc tế là Johnson South Reef) nằm ở toạ độ 9°42'B-114°17'D, là một rạn đá ngầm màu nâu được bao quanh bởi vành đai san hô trắng.⁴⁰ Một số tảng đá lớn ở phía đông nam của rạn nổi lên trên mặt nước khi thủy triều lên cao trong đó tảng lớn nhất cao 1,2 m còn các phần khác của rạn thì chìm dưới nước. Đây được xem là điểm đầu mút về phía đông nam của cụm đảo Sinh Tồn với diện tích khoảng 7 km vuông.⁴¹

Theo nhiều nghiên cứu thì Gạc Ma không phải là đảo, tiêu biểu như trong phân loại của Robert Beckman và Clive Schofield⁴² hay trong các nghiên cứu của Văn phòng Thủy văn Vương quốc Anh và Cục tình báo địa - không gian quốc gia Hoa Kỳ.⁴³ Trong đệ trình lên Toà án trọng tài, Philippines đề nghị Toà phán quyết Gạc Ma là đá.⁴⁴

Trung Quốc bắt đầu chiếm đóng Gạc Ma từ ngày 14 tháng 3 năm 1988 sau khi dùng hỏa lực để tiêu diệt lực lượng công binh của Việt Nam đã tới đó trước một ngày và đang cắm cờ trên bãi, khiến 64 công binh không vũ khí của hải quân Việt Nam tử trận. Ban đầu các công trình xây dựng của Trung Quốc tại đây chỉ là vài kết cấu hình bát giác xây trên cọc gỗ. Đến năm 1989, tại đây đã xuất hiện thêm hai tháp xi-măng tròn ở phía cuối một ngôi nhà hai tầng cũng bằng xi-măng dùng để chống với một ăng-ten liên lạc vệ tinh cao 2,5m liền kề bên một cột ăng-ten cao 2,4 m.”⁴⁵

Cho đến thời điểm đầu năm 2014, các công trình nhân tạo trên bãi Gạc Ma chỉ là một bãi nhỏ bằng bê tông được trang bị một số phương tiện thông tin liên lạc UHF/VHF, các radar tìm kiếm, súng hải quân và súng phòng không cùng với một bến tàu.⁴⁶

Từ cuối năm 2013, các hình ảnh vệ tinh đã cho thấy sự hiện diện của tàu cuộc Tian Jing Hao tại khu vực Gạc Ma⁴⁷, mở đầu cho các hoạt động biến bãi này thành đảo nhân tạo của Trung Quốc. Ngày 26 tháng 02 năm 2014, các hoạt động cải tạo đất tại Gạc Ma đã được phát hiện ra thông qua các ảnh chụp vệ tinh.

⁴⁰ US National Geospatial-Intelligence Agency. Đã dẫn, xem chú thích 5: tr. 12

⁴¹ David Hancox and Victor Prescott. Đã dẫn, xem chú thích 5: tr. 10

⁴² Đã dẫn, xem chú thích 7

⁴³ US National Geospatial-Intelligence Agency. Đã dẫn, xem chú thích 5: tr. 12

⁴⁴ Đã dẫn, xem chú thích 6: tr.9

⁴⁵ Sam Bateman; Ralf Emmers (2008), *Security and International Politics in the South China Sea: Towards a Co-operative Management Regime*, Routledge: tr. 49

⁴⁶ James Hardy và Sean O'Connor, “China advances with Johnson South Reef construction”, *IHS Jane's Defence Weekly* ngày 19 tháng 09 năm 2014, truy cập online tại địa chỉ <http://www.janes.com/article/43456/china-advances-with-johnson-south-reef-construction>

⁴⁷ Đã dẫn, xem chú thích 30

Ảnh vệ tinh chụp Gạc Ma vào tháng 7 năm 2014 cho thấy Trung Quốc đã xây thêm một cầu tàu mới, trồng cây dừa cùng với cơ sở hạ tầng mới khác như đường giao thông và các tòa nhà, biến bãi này từ một rạn san hô chỉ toàn đá và cát thành một hòn đảo trắng hình quả táo.⁴⁸

Ảnh chụp từ vệ tinh ngày 14 tháng 08 năm 2014 cho thấy Trung Quốc đã tiếp tục tiến hành xây dựng nhiều công trình xây dựng mới trên Gạc Ma. Từ một toà nhà hai tầng, bãi này đã được cải tạo thành một hòn đảo nhân tạo với diện tích khoảng 0.1 km vuông và bề rộng khoảng 400 m tại điểm rộng nhất. Trung Quốc đã xây dựng một đê chắn sóng tăng cường xung quanh toàn bộ Gạc Ma. Ngoài ra còn có hai bãi đỗ tàu tự động và một cầu tàu ở phía tây bắc. Ngoài các thực thể được xác định là máy bơm khử muối, một nhà máy bê tông, và một bãi chứa nhiên liệu thì một nền móng cho một công trình khác có thể là một tòa nhà lớn đã được nhìn thấy ở phía tây nam của Gạc Ma.⁴⁹

Những cải tạo đáng kể tại khu vực này có thể tiếp tục được thực hiện trong khoảng thời gian từ ngày 15 tháng 11 đến ngày 12 tháng 12 năm 2014 trong đó có việc xây dựng các tòa nhà mới. Hiện đã có một số suy đoán rằng Bắc Kinh có thể xây dựng một đường băng trên đá Gạc Ma mặc dù các chuyên gia cho rằng một đường băng tại đây có kích thước quá nhỏ để có thể dẫn đến một tác động chiến lược quan trọng.⁵⁰

⁴⁸ Want China Times, Six reefs in disputed Spratlys turned into islets by China, truy cập online tại địa chỉ <http://www.wantchinatimes.com/news-subclass-cnt.aspx?id=20140902000020&cid=1101>

⁴⁹ Đã dẫn, xem chú thích 46

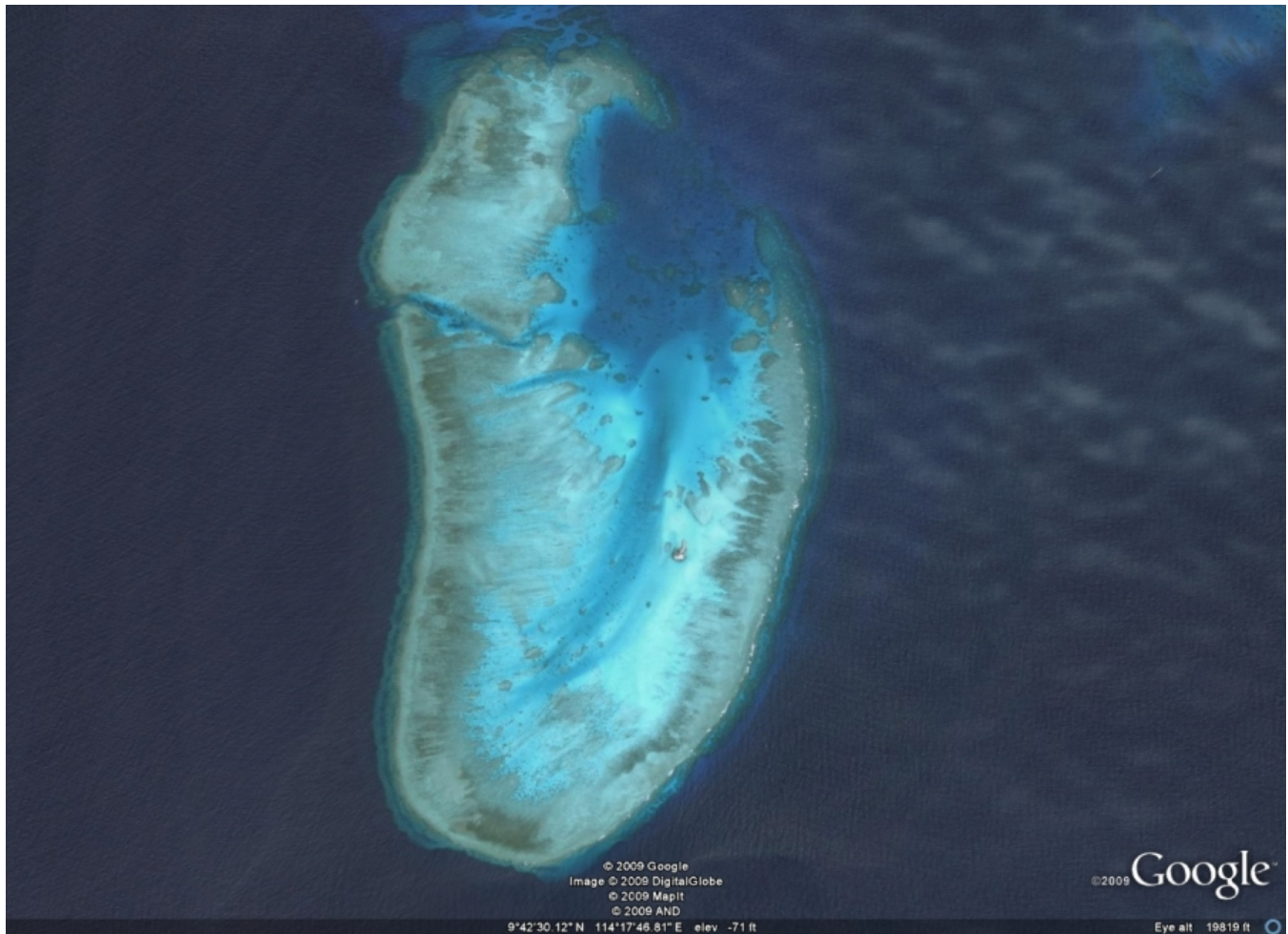
⁵⁰ Đã dẫn, xem chú thích 29

Diễn tiến xây đảo nhân tạo qua ảnh:

Ảnh 43: Không ảnh chụp Gạc Ma vào năm 1995. Nguồn: AFP.



Ảnh 44: Gạc Ma ngày 3 tháng 5 năm 2006, với khu đồn trú quân sự nằm giữa bốn bề ngập nước. Nguồn ảnh: ifeng



Ảnh 45: Ảnh vệ tinh toàn cảnh bãi Gạc Ma, được chụp vào năm 2009. Nguồn: Digital Globe



Ảnh 46: Ảnh vệ tinh bãi Gạc Ma vào ngày 13 tháng 3 năm 2012. Nguồn ảnh: Rappler.com



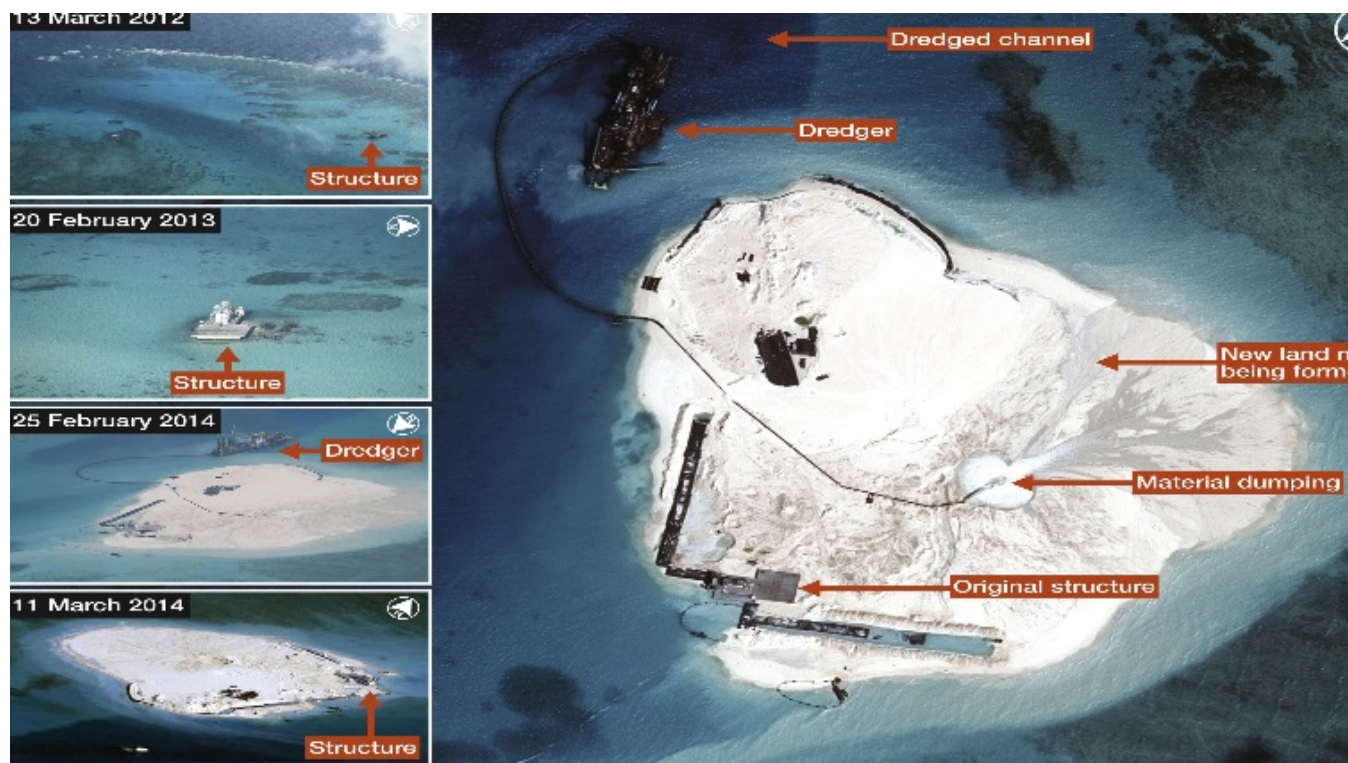
Ảnh 47: Ảnh vệ tinh bãi Gạc Ma ngày 28 tháng 2 năm 2013. Nguồn: Rappler.com



Ảnh 48: Ảnh vệ tinh bãi Gạc Ma ngày 25 tháng 2 năm 2014, với một đảo nhân tạo đã được tạo ra và đang được mở rộng.
 Nguồn ảnh: Rappler.com



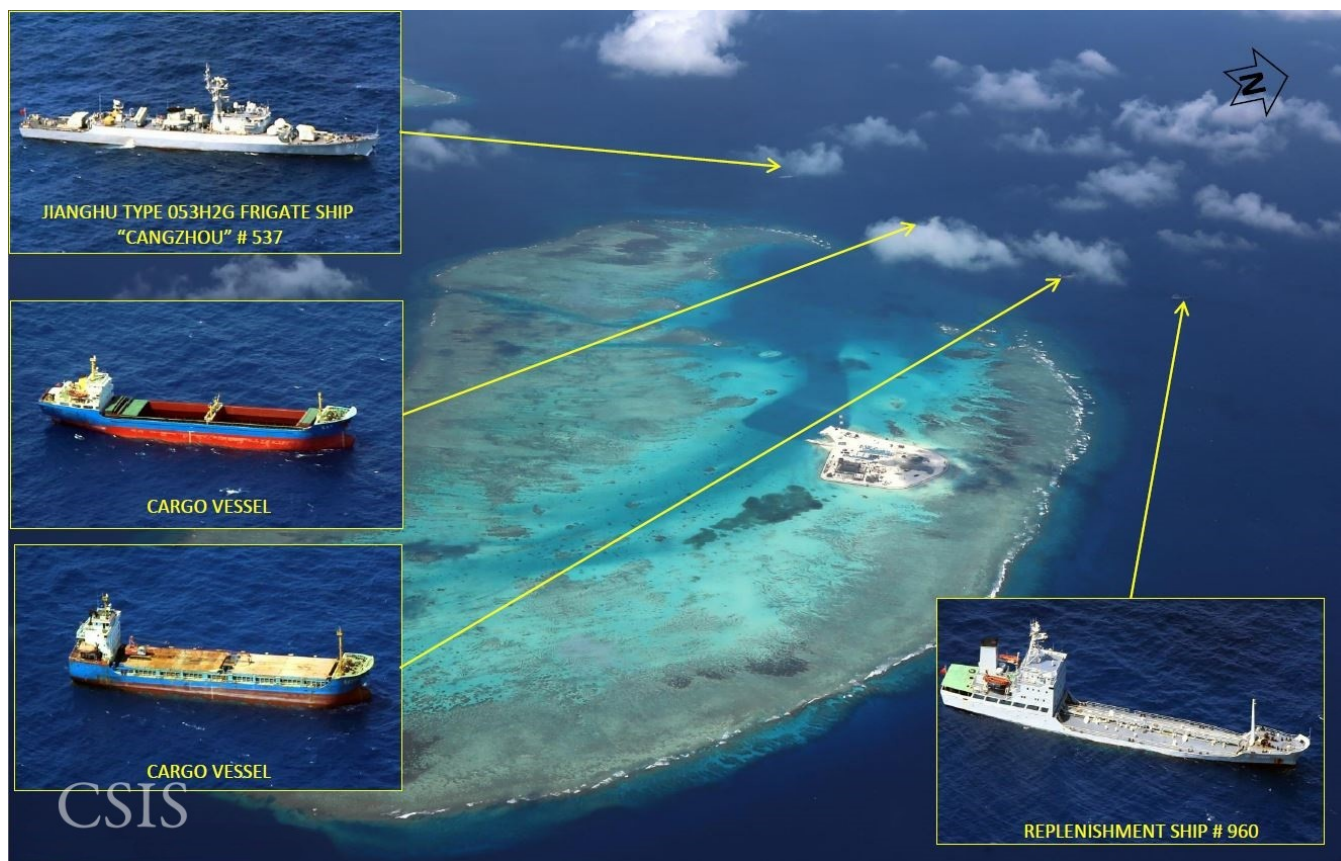
Ảnh 49: Ảnh đảo nhân tạo trên bãi Gạc Ma ngày 25 tháng 2 năm 2014. Nguồn ảnh: Rappler.com



Ảnh 50: Sự thay đổi của Gạc Ma từ năm 2012 tới ngày 11 tháng 3 năm 2014.



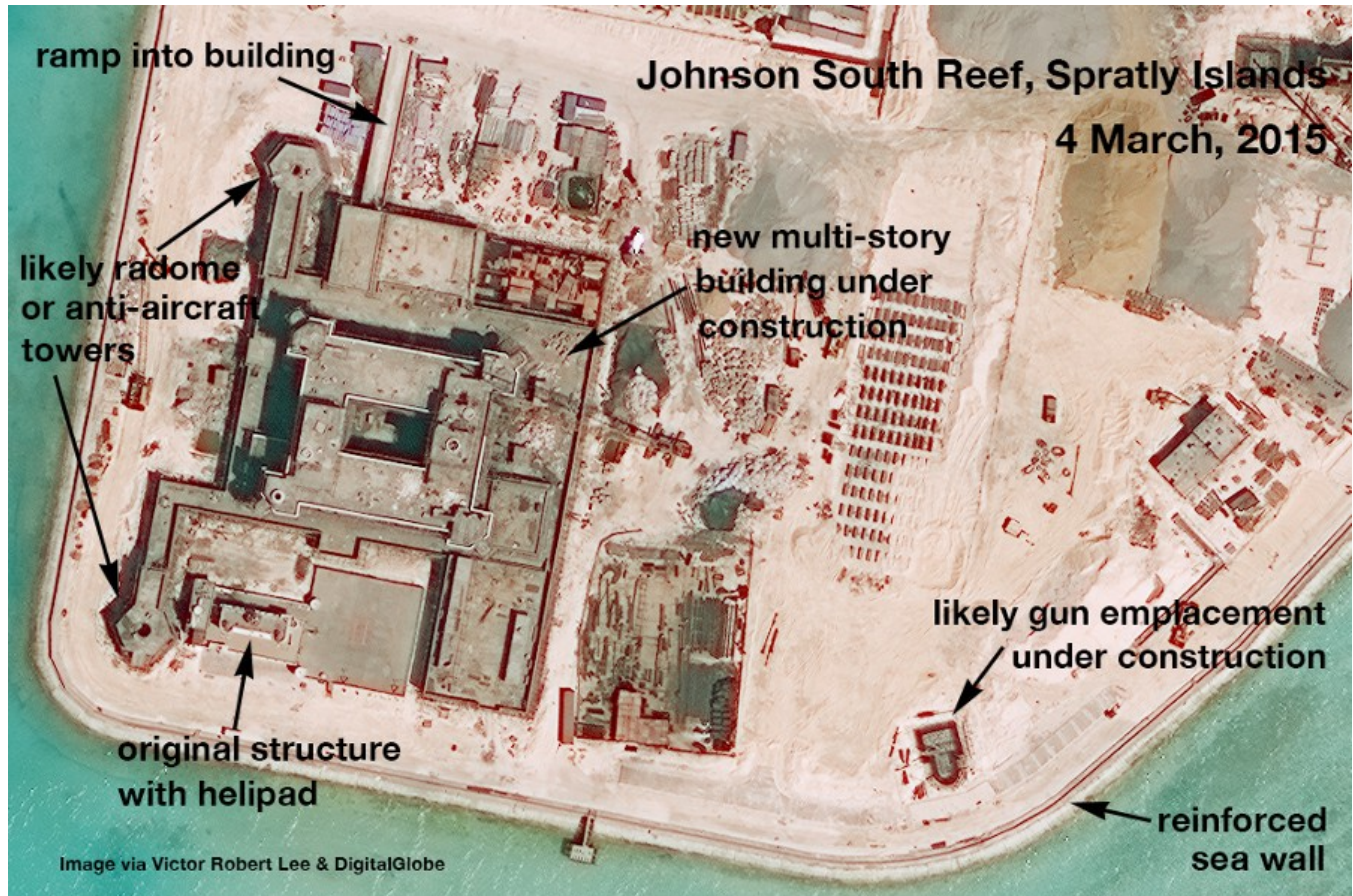
Ảnh 51: Ảnh vệ tinh Gạc Ma tháng 11 năm 2014. Nguồn: CSIS Asia Maritime Transparency Initiative / DigitalGlobe



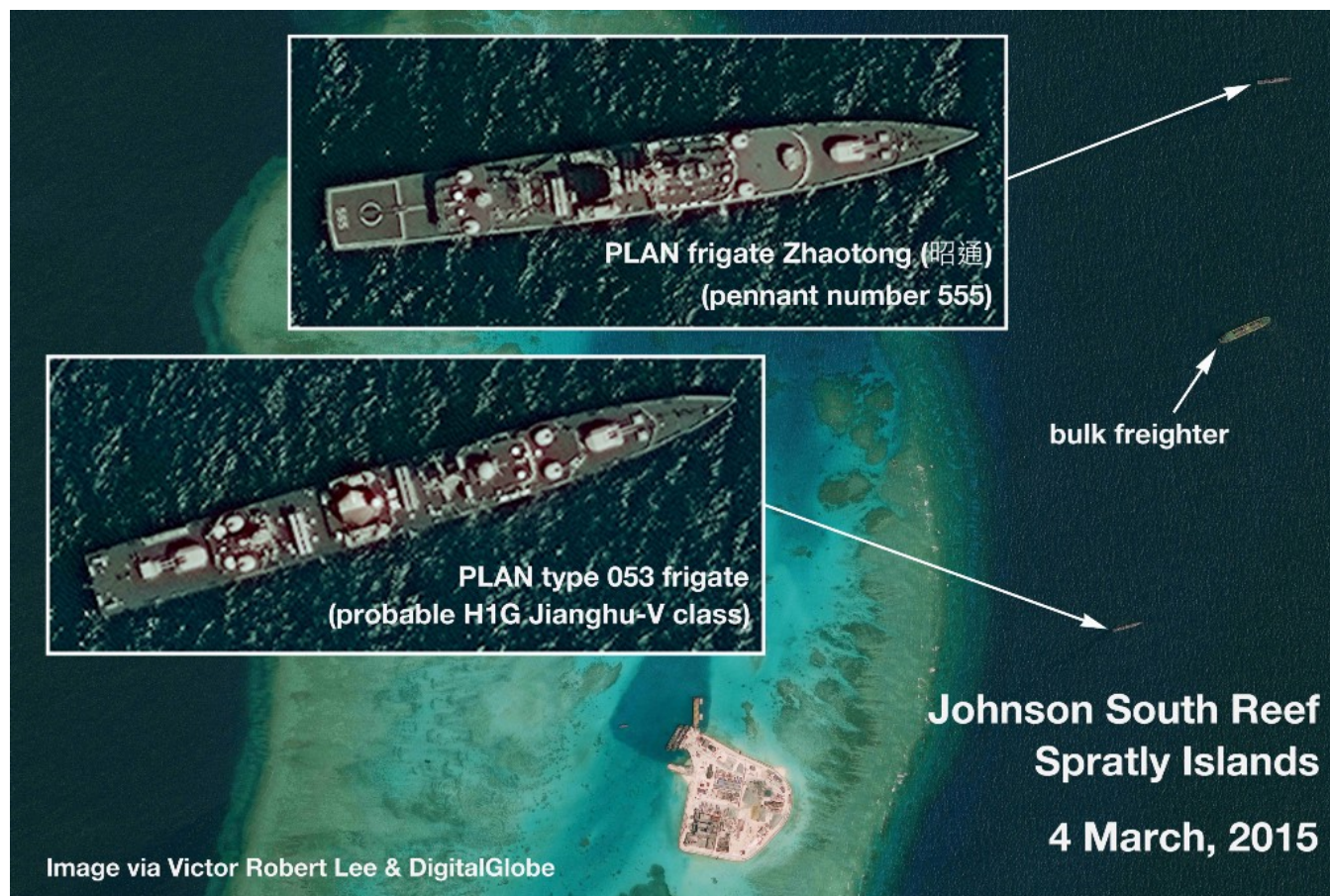
Ảnh 52: Các tàu thuyền xuất hiện ở vùng biển quanh Gạc Ma. Nguồn: CSIS Asia Maritime Transparency Initiative / DigitalGlobe



Ảnh 53: Ảnh vệ tinh Gạc Ma ngày 4 tháng 3 năm 2015. Tương quan giữa diện tích đảo nhân tạo và diện tích toàn bộ rạn đá.
Nguồn: Victor Robert Lee và Digital Globe.



Ảnh 54: Ảnh vệ tinh cận cảnh đảo nhân tạo Gạc Ma ngày 4 tháng 3 năm 2015, với những công trình mới đang được xây dựng. Nguồn: Victor Robert Lee và Digital Globe.



Ảnh 55: Những loại tàu đã được nhìn thấy quanh bãi Gạc Ma qua ảnh vệ tinh ngày 4.tháng 3 năm 2015. Nguồn: Victor Robert Lee và Digital Globe.

6. Xu Bi (Subi Reef)

Kể từ khi bị Trung Quốc chiếm đóng vào năm 1988, Đá Xu Bi (tên quốc tế là Subi Reef) là tiền đồn nằm xa nhất về phía Bắc của Trung Quốc tại quần đảo Trường Sa, ở tọa độ 10°54' Bắc-114°06' Đông.

Bãi đá này có hình dạng như một viên kim cương với trục dài nằm theo hướng Đông - Đông Bắc, chiều dài khoảng 3.7 hải lý và trục ngắn hơn có độ dài khoảng 2.7 hải lý. Xu Bi nằm trong cụm đảo Thị Tứ và cách đảo Thị Tứ do Philippines chiếm đóng khoảng 14 hải lý. Tuy nhiên, cụm đảo Thị Tứ là một trong những cụm đảo đã được Pháp là quốc gia đầu tiên tuyên bố chiếm hữu từ năm 1933. Theo Hancox và Prescott (1995), bãi này nửa nổi nửa chìm.⁵¹ Trong đệ trình lên Tòa án trọng tài, Philippines cho rằng bãi Xu Bi là bãi nửa nổi nửa chìm (low-tide elevation)⁵², không được hưởng quy chế lãnh hải hay vùng đặc quyền kinh tế riêng. Trong phân loại của Robert Beckman và Clive Schofield⁵³ cũng không cho bãi Xu Bi là đảo và Xu Bi hoặc chỉ có thể là bãi nửa nổi nửa chìm, hoặc kết quả các khảo sát không thống nhất để có thể kết luận chắc chắn Xu bi là đá.

Trước khi quá trình xây đảo bắt đầu, theo xác nhận của Đại tá Neil Estrella, phát ngôn viên Bộ chỉ huy phía Tây của Phillipnes, Trung Quốc đã cho xây dựng một bãi đáp trực thăng, một đồn gác nhỏ làm bằng bê-tông để quân đội luân phiên đóng quân, một ụ nổi nhỏ đặt trên cửa biển ra vào để hướng dẫn tàu hải quân tiến vào vũng biển bên trong.⁵⁴

Đến tháng 5 năm 2012, Trung Quốc cũng cho xây thêm một radar hình vòm đặt trên đỉnh của tòa nhà bốn tầng xây kiên cố tại đây.

Quân đội Philippines đã ghi nhận được có đến 6 tàu nạo vét thêm lục địa của Trung Quốc liên tục luân phiên nhau mở rộng kích thước của hai đảo nhân tạo Vành Khăn và Đá Xu Bi. Hiện nay đang có khoảng 4 tàu nạo vét cùng hơn mười tàu xây dựng các loại đang tiến hành mở rộng khu vực phía Tây Nam Đá Xu Bi.

Truyền thông Trung Quốc khẳng định, kích thước của Đá Xu Bi đã nhanh chóng tăng thêm 1.8 km vuông đất, gấp 2 lần đảo Ba Bình là đảo tự nhiên lớn nhất của Trường Sa, hiện đang do Đài Loan chiếm

⁵¹ Đã dẫn, xem chú thích 3: tr. 8

⁵² Đã dẫn, xem chú thích 4: tr.10

⁵³ Đã dẫn, xem chú thích 7

⁵⁴ Mei Jingya. “China installed radar on Zhubi Reef: Philippine media”, *Sina English* ngày 19 tháng 7 năm 2012, ngày truy cập: 29 tháng 3 năm 2015, <http://english.sina.com/china/2012/0718/487613.html>

Dự án Đại Sự Ký Biển Đông (<https://daisukybiendong.wordpress.com/>)

Liên hệ: sukybiendong@gmail.com

đóng. Đối chiếu với các ảnh chụp vệ tinh hồi 10 tháng 3, Đá Xu Bi đã tăng kích cỡ lên gấp 3 lần ban đầu.⁵⁵

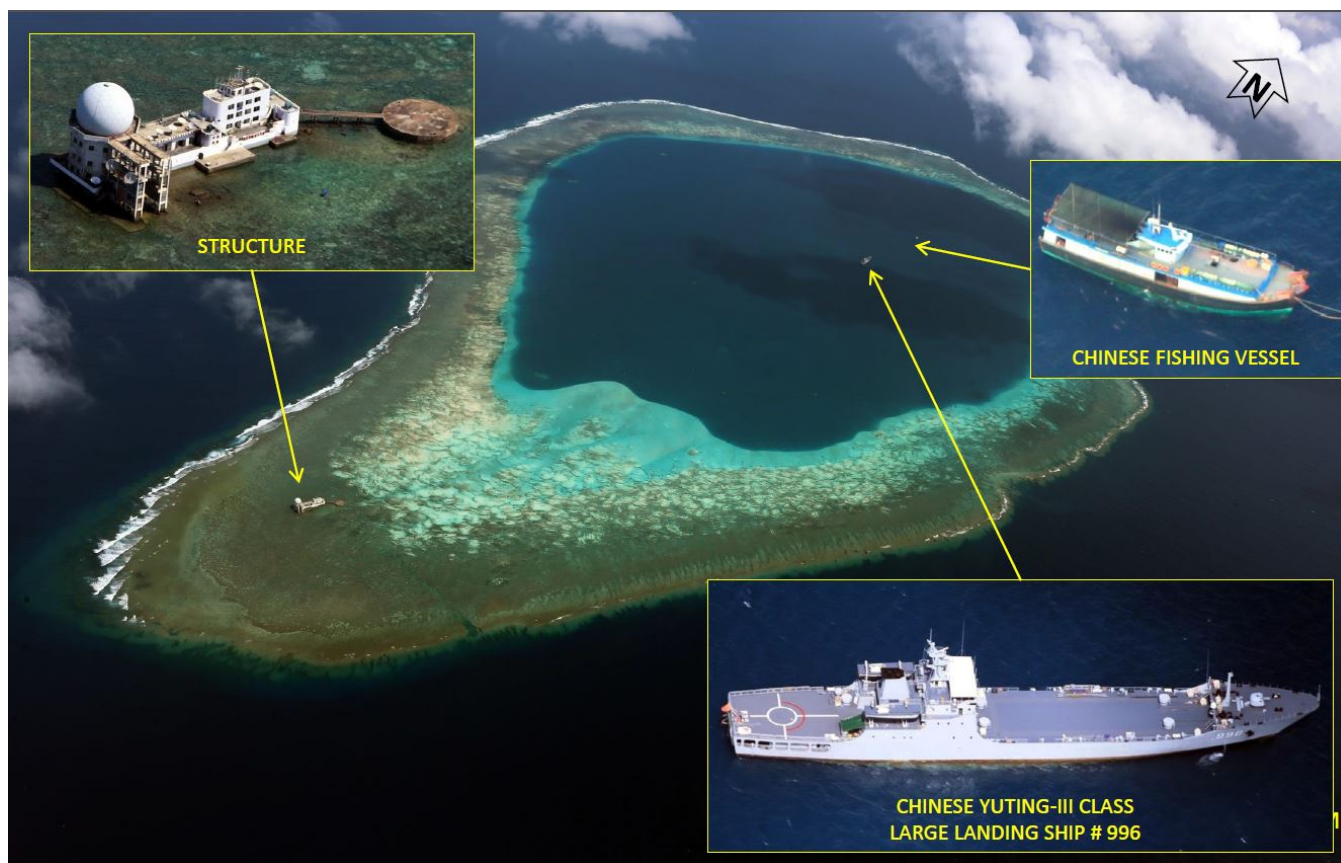
Hồi tháng 1 năm 2015, phía hải quân Philippines cũng ghi nhận xuất hiện một tàu đổ bộ hải quân lớp Yuting II xuất hiện tại bãi Xu Bi.

⁵⁵ “Subi Reef is now twice the size of Taiping Island”, Want China Times ngày 20 tháng 3 năm 2015, ngày cập nhật 29 tháng 3 năm 2015, <http://www.wantchinatimes.com/news-subclass-cnt.aspx?id=20150320000119&cid=1101>

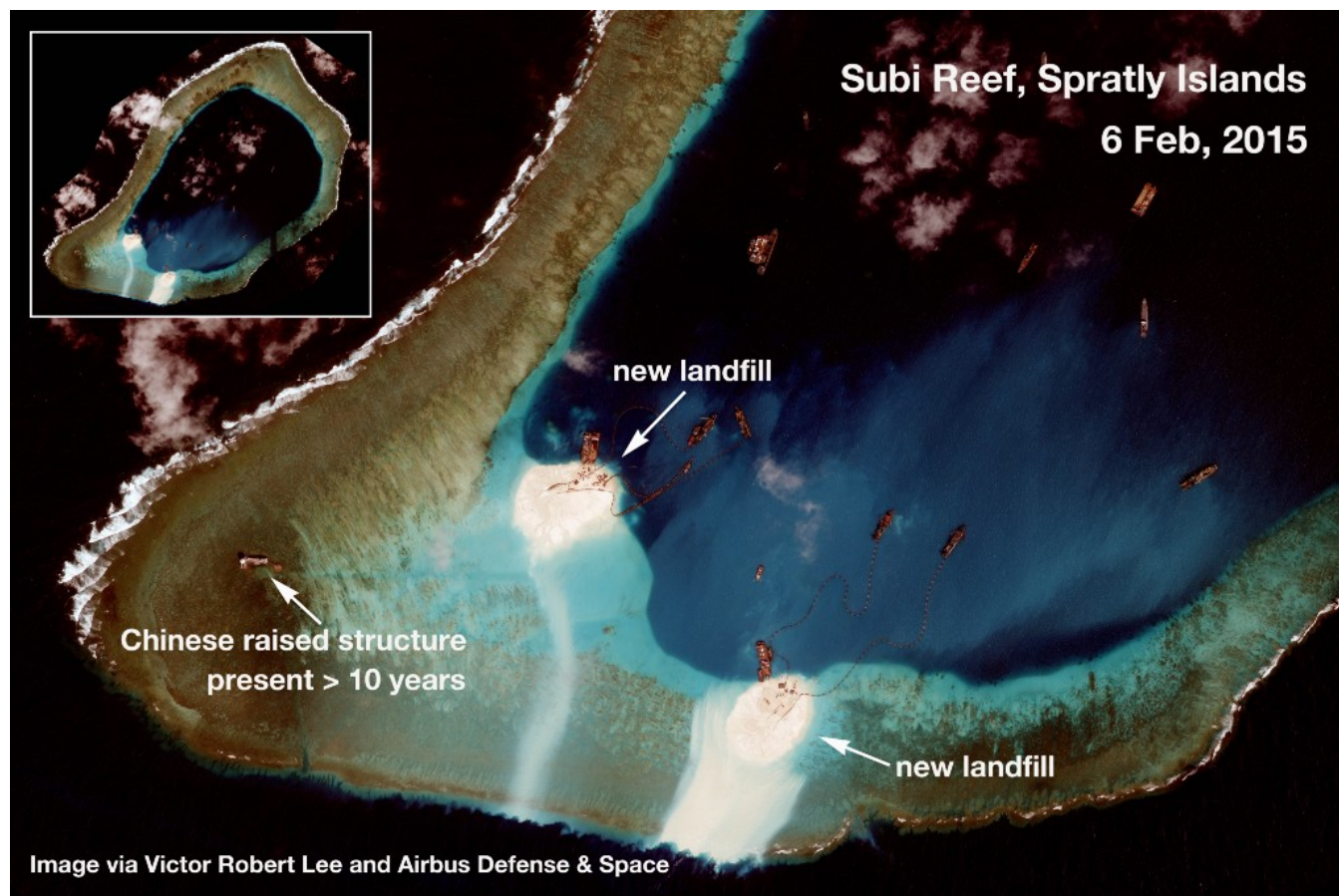
Diễn tiến quá trình xây đảo nhân tạo qua ảnh:



Ảnh 56: Bãi Xubi năm 2012. Nguồn: Internet



Ảnh 57: Ảnh vệ tinh bãi Xu Bi ngày 25 tháng 11 năm 2014. Vẫn chưa có dấu hiệu bồi đắp xây đảo ở đây. Nguồn ảnh: CSIS Asia Maritime Transparency Initiative / DigitalGlobe



Ảnh 58: Ảnh vệ tinh bãi Xu Bi ngày 6 tháng 2 năm 2015, với hoạt động nạo vét xây đảo nhân tạo đang diễn ra. Nguồn ảnh: Victor Robert Lee và Airbus Defense & Space.



Ảnh 59: Ảnh vệ tinh cận cảnh hoạt động nạo vét và xây đảo nhân tạo trên bãi Xu Bi ngày 6 tháng 2 năm 2015. Nguồn ảnh: Victor Robert Lee và Airbus Defense & Space.

7. Vành Khăn (Mischief Reef)

Bãi Vành Khăn (tên quốc tế là Mischief Reef) nằm ở tọa độ 9°55' Bắc, 115°32' Đông, cách cụm đảo Sinh Tồn khoảng 50 hải lý (92,6 km) về phía đông. Bãi có hình dạng khá tròn, trải dài khoảng 3 hải lý (5.5km) từ Bắc xuống Nam và khoảng 4.2 hải lý (7,7km) từ Đông sang Tây. Bãi ngập sóng và có một vài mỏm đá nửa chìm nửa nổi.⁵⁶ Trong đệ trình lên Toà án trọng tài vào tháng 3 năm 2014, Philippines cho rằng Vành Khăn là bãi đá chìm (submerged bank),⁵⁷ không được hưởng lãnh hải hay vùng đặc quyền kinh tế riêng.

Vào cuối tháng 1 năm 1995, một thuyền trưởng tàu đánh cá của Philippines đã trình báo với chính quyền Manila khẳng định mình đã bị tạm giữ suốt một tuần bởi một số người Trung Quốc đang đóng tại bãi Vành Khăn. Thị trưởng của đảo Thị Tứ (do Philippines chiếm đóng) cũng xác nhận có một số thuyền Trung Quốc xuất hiện ở khu vực.

Đến tháng 2 năm 1995, chính quyền Philippines quyết định gửi một tàu hải quân và một máy bay đến khu vực để xác thực tình hình. Ngày 5 tháng 2 năm 1995, Tổng thống Philippines Fidel Ramos đã tuyên bố rằng Trung Quốc đang chiếm giữ trái phép bãi đá.⁵⁸

Đáp lại, phát ngôn viên Bộ ngoại giao Trung Quốc lúc đó là ông Trần Kiện (Chen Jian) đã khẳng định: “Các công trình được Trung Quốc xây trên bãi [Vành Khăn] là để đảm bảo sự an toàn và tính mạng, cũng như hoạt động sản xuất, của các ngư dân đánh cá ở vùng biển quần đảo Trường Sa (Nam Sa – theo cách gọi của Trung Quốc)”.

Đến ngày 13 tháng 5 năm 1995, các quan chức Bộ Quốc phòng Philippines đã tổ chức một tàu hải quân đi khảo sát thực địa tại bãi Vành Khăn với sự tham gia của 38 phóng viên trong nước và quốc tế. Thế nhưng, khi tàu chỉ còn cách Vành Khăn khoảng 10 km, 2 tàu chiến Trung Quốc xuất phát từ Gạc Ma đã tiến đến chặn đường buộc tàu Philippines phải quay về.

Đến cuối tháng 10 năm 1998, các báo cáo trinh sát của quân đội Philippines đã ghi nhận sự hiện diện của nhiều tàu thuyền Trung Quốc, bao gồm 4 tàu tiếp tế của hải quân, gần bãi Vành Khăn cùng hơn 100 công nhân xây dựng tại khu vực. Cho tới cuối năm 2014, các công trình nhân tạo duy nhất tại bãi đá này chỉ gồm một trạm gác, một trạm đánh cá, một đồn quân sự với các tàu chiến và tàu tuần tra biển của Trung Quốc. Các hình ảnh trinh sát chụp tại Vành Khăn hồi tháng 10 năm 2014 không ghi nhận được bất kỳ hoạt động xây đảo nhân tạo nào của Trung Quốc.

⁵⁶ Hancox & Prescott, đã dẫn, xem chú thích 5: tr. 7

⁵⁷ Đã dẫn, xem chú thích 6: tr. 9

⁵⁸ Philip Shenon, “Manila Sees China Threat On Coral Reef”, *New York Times* ngày 19 tháng 2 năm 1995, truy cập ngày 29 tháng 3 năm 2015: [http://www.nytimes.com/1995/02/19/world/manila-sees-china-threat-on-coral-reef.html#h\[PFVFPFV\]](http://www.nytimes.com/1995/02/19/world/manila-sees-china-threat-on-coral-reef.html#h[PFVFPFV])

Dự án Đại Sự Ký Biển Đông (<https://daisukybiendong.wordpress.com/>)

Liên hệ: sukybiendong@gmail.com

Ngày 5 tháng 2 năm 2015, chuẩn Đô Đốc Hải quân Philippines ông Alexander Lopez, chỉ huy trưởng bộ chỉ huy phía Tây của quân đội Philippines, khẳng định với hãng tin Reuters rằng Trung Quốc đã bắt đầu cho tàu nạo vét tạo đảo tại bãi đá Vành Khăn, lo ngại phía Trung Quốc đang chuẩn bị để mở rộng các cơ sở của mình tại khu vực.

Quá trình nạo vét tạo đảo tại Vành Khăn chỉ bắt đầu từ ngày 14 tháng 1 năm 2015. Đến nay, từ một công trình nhân tạo với kích thước 1.909 mét vuông (tính từ tháng 2 năm 2013) đã trở thành một đảo nhân tạo với kích thước tăng lên khoảng 32.062 mét vuông.

Song song với quá trình tạo đảo, các tàu của hải quân Trung Quốc cũng tăng cường tuần tra khu vực. Hồi tháng 1 năm 2015, giới quan sát ghi nhận một tàu chiến lớp Jianghu của Trung Quốc xuất hiện tại bãi Vành Khăn. Rommel Banlaoi, thành viên Hiệp hội Nghiên cứu Trung Quốc của Philippines từng xác nhận vào năm 2013 rằng Vành Khăn đang được Trung Quốc biến đổi thành một căn cứ quân sự hải quân cơ động nhằm gây sức ép và buộc chính quyền Philippines phải rút quân đội của mình khỏi Bãi Cỏ Mây (tên tiếng Anh là Second Thomas Shoal) hay theo cách gọi của Philippines là Bãi Ayungin.⁵⁹

⁵⁹ Alexis Romero, “China boosts presence near reef”, *PhilStar* ngày 30 tháng 7 năm 2013, ngày cập nhật 29 tháng 3 năm 2015, <http://www.philstar.com/headlines/2013/07/30/1028911/china-boosts-presence-near-reef>

Diễn tiến quá trình xây đảo nhân tạo:

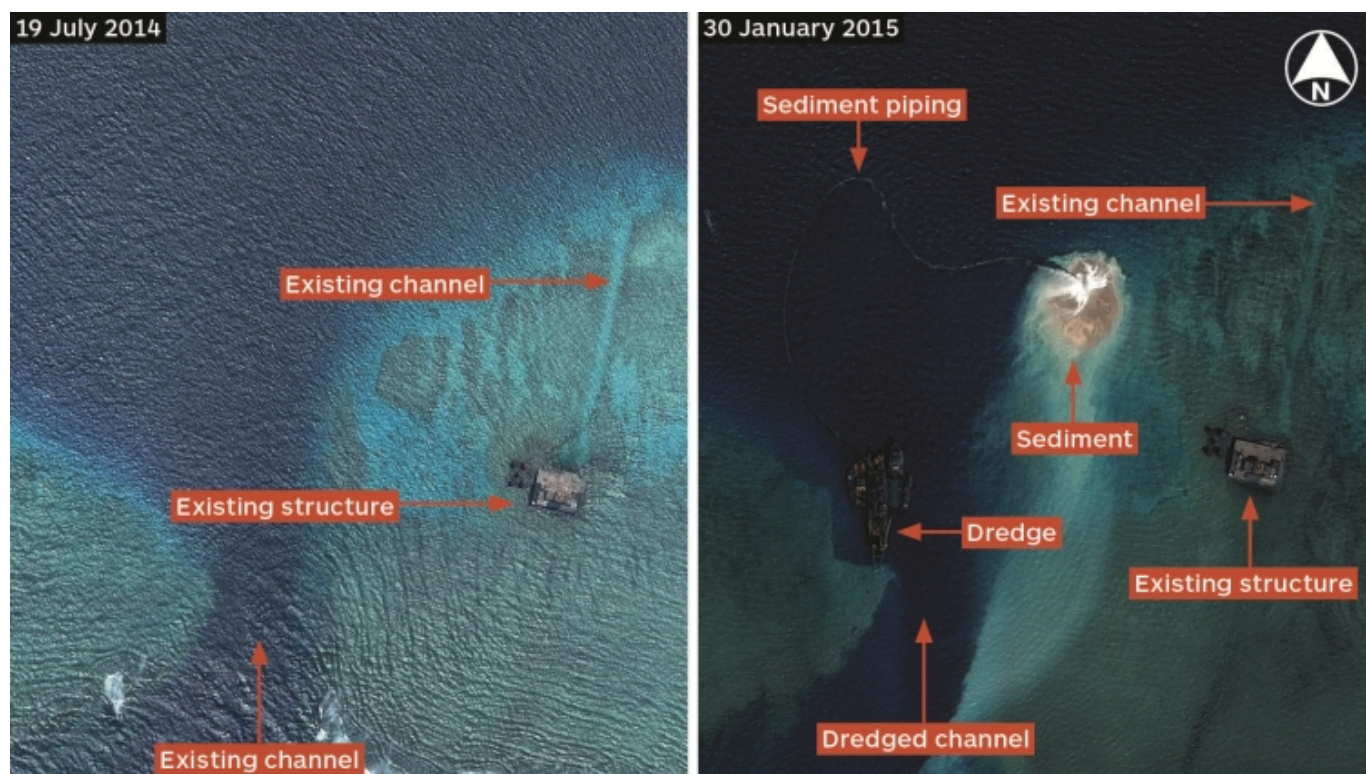
Ảnh 60: Vành Khăn trong những ngày đầu mới bị Trung Quốc chiếm đóng.



Ảnh 61: Vành Khăn ngày 5 tháng 11 năm 1998, với một số công trình nhân tạo trên bãi đá ngập nước. Nguồn ảnh: news.sohu.



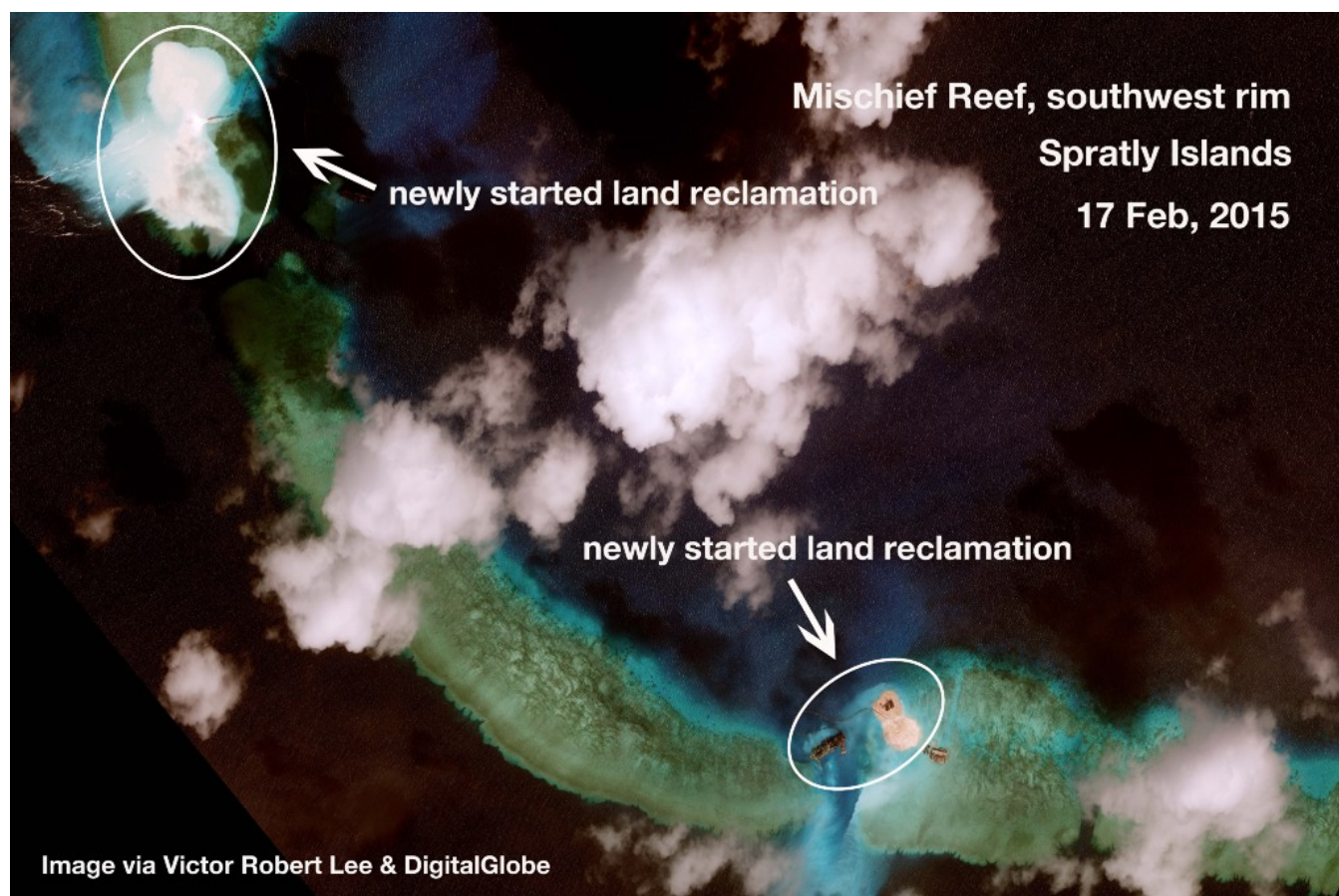
Ảnh 62: Vành Khăn trước tháng 6 năm 2012, với một số công trình kiên cố được dựng trên nền bãi đá ngầm ngập sóng. (Không nhớ nguồn ảnh).



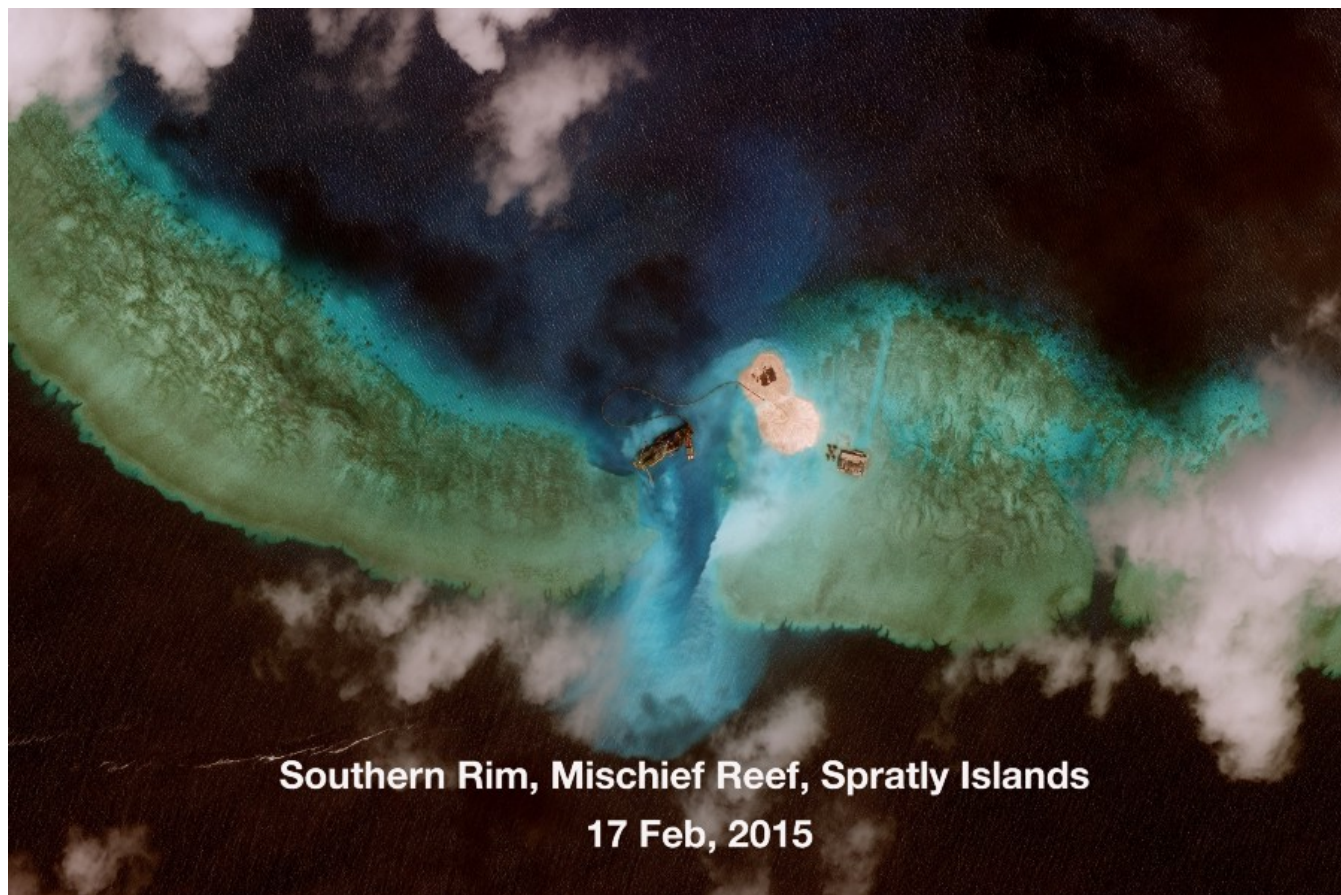
Ảnh 63: So sánh ảnh vệ tinh bãi Vành Khăn vào ngày 19 tháng 7 năm 2014 (trước khi TQ xây đảo nhân tạo) và ngày 30 tháng giêng năm 2015 (với những dấu hiệu cho thấy đang có hoạt động xây đảo nhân tạo ở đây. Nguồn ảnh: IHS Jane's Defense.



Ảnh 64: Ảnh vệ tinh cận cảnh hoạt động xây đảo của Trung Quốc vào cuối tháng giêng năm 2015. Nguồn ảnh: CSIS



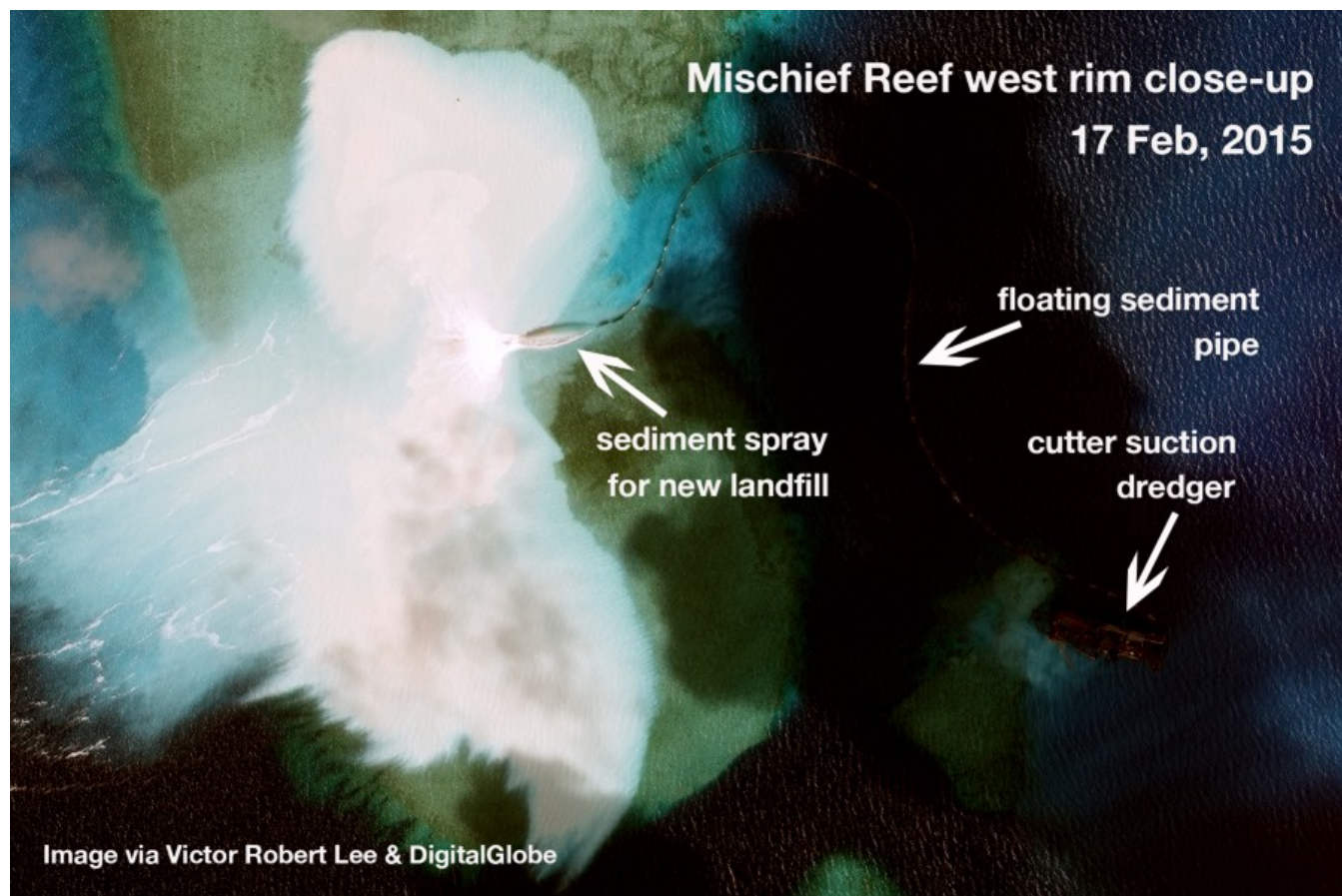
Ảnh 65: Ảnh vệ tinh bãi Vành Khăn ngày 17 tháng 2 năm 2015 cho thấy đảo nhân tạo đang được tạo ở hai điểm ở phía tây nam của bãi. Nguồn ảnh: Victor Robert Lee và Digital Globe.



Ảnh 66: Ảnh vệ tinh bãi Vành Khăn ngày 17 tháng 2 năm 2015, với một đảo nhân tạo đang được bồi đắp ở vành phía nam của bãi. Nguồn ảnh: Victor Robert Lee và Digital Globe.



Ảnh 67: Ảnh vệ tinh cận cảnh đảo nhân tạo và hoạt động bồi đắp đảo, cách đó không xa là công trình nhân tạo đã được Trung Quốc dựng lên hơn 10 năm trước đó. Nguồn ảnh: Victor Robert Lee và Digital Globe.



Ảnh 68: Ảnh vệ tinh cận cảnh đảo nhân tạo và hoạt động bồi đắp đảo ở vành phía tây của bãi Vành Khăn. Nguồn ảnh: Victor Robert Lee và Digital Globe.



Ảnh 69: Ảnh vệ tinh vành phía bắc của bãi Vành Khăn ngày 17 tháng 2 năm 2015. Không có dấu hiệu xây đảo nhân tạo.
Nguồn ảnh: Victor Robert Lee và Digital Globe.



Ảnh 70: Ảnh vệ tinh đảo nhân tạo trên bãi Vành Khăn ngày 16 tháng 3 năm 2015 cho thấy đảo đã được mở rộng cùng với nhiều công trình mới được xây trên đảo. Nguồn ảnh: CSIS Asia Maritime Transparency Initiative / DigitalGlobe



Ảnh 71: Ảnh vệ tinh đảo nhân tạo ở phía nam của bãi Vành Khăn ngày 16 tháng 3 năm 2015. Nguồn ảnh: CSIS Asia Maritime Transparency Initiative / DigitalGlobe



Ảnh 72: Ảnh vệ tinh đảo nhân tạo của bãi Vành Khăn ngày 17 tháng 3 năm 2015 Nguồn ảnh: CSIS Asia Maritime Transparency Initiative / DigitalGlobe

8. Ớn Đất (Eldad Reef)

Ớn đất (tên quốc tế là Eldad Reef) nằm ở toạ độ 10°21' B-114°41'48"Đ, với chiều dài khoảng 4,5 hải lý đánh dấu điểm mút phía đông của cụm Nam Yết. Theo Hàng hải chỉ nam Cục Tình báo Địa-Không gian Hoa Kỳ, đây là rạn san hô lớn nhất không bị ngập nước của cụm Nam Yết⁶⁰. Nhìn từ phía tây thì rạn này có hình dạng giống một con hươu cao cổ với phần lưng và phần cổ là phần rìa phía tây của rạn rộng khoảng 3,5 hải lý. Các phần cổ, ngực và chân trước đánh dấu rìa phía đông bắc của rạn san hô rộng khoảng 3.5 hải lý còn phần mông và chân sau đánh dấu phần rìa phía Đông Nam rộng khoảng 1,6 hải lý. Ở đây có nhiều tảng đá lớn nổi của cao hơn mặt nước đến 1.3 m khi thủy triều lên cao.⁶¹

Thông tin về sự kiểm soát Ớn đất trên thực tế vẫn chưa được thống nhất. Theo Lu Ning (1995), Trung Quốc từng đổ bộ lên Ớn Đất vào tháng 5 năm 1989⁶². Theo Lưu Văn Lợi (1996)⁶³, ngày 28 tháng 4 năm 1990, Bộ Ngoại giao Việt Nam đã gửi công hàm cho Đại sứ quán Trung Quốc tại Hà Nội để phản đối việc Trung Quốc cho quân lính xâm chiếm bãi Ớn Đất trên quần đảo Trường Sa. Nhiều học giả quốc tế cũng cho rằng Ớn Đất là một trong những thực thể đang bị chiếm đóng bởi Trung Quốc (nhưng không cho biết ngày chiếm đóng)⁶⁴. Còn Beylerian & Lévesque (2004) thì cho rằng Trung Quốc chiếm đóng bãi Ớn Đất từ năm 1992⁶⁵. Tướng Jean-Bernard Pinatel, chuyên gia nổi tiếng về các vấn đề địa chính trị và tình báo kinh tế, thì mô tả một cách cụ thể: "Tháng 2 năm 1992, Quốc hội Trung Quốc thông qua một đạo luật về lãnh hải chính thức khẳng định chủ quyền của Bắc Kinh đối với toàn bộ quần đảo Trường Sa. Ngay lập tức, Trung Quốc đánh đuổi Việt Nam khỏi bãi đá Ớn Đất, từ đó nâng lên thành 9 số đảo mà Trung Quốc kiểm soát thuộc quần đảo Trường Sa."⁶⁶

Tuy nhiên báo Tiền Phong online ngày 9 tháng 4 năm 2013 đã tường thuật lại diễn tiến cảnh sát biển Việt Nam xua đuổi tàu Trung Quốc khỏi bãi Ớn Đất, gợi ý rằng Trung Quốc vẫn chưa chiếm đóng bãi này. Điều này cũng phù hợp với thông tin từ vệ tinh tháng 2 năm 2014 cho thấy chưa có công trình kiên

⁶⁰ US National Geospatial-Intelligence. Đã dẫn, xem chú thích 5: tr. 10

⁶¹ David Hancox and Victor Prescott. Đã dẫn, xem chú thích 5: tr.8

⁶² Lu, Ning. "Flashpoint Spratlys!". Singapore: Dolphin Trade Press. 1995: tr. 35

⁶³ Lưu Văn Lợi. "The Sino – Vietnamese difference on the Hoàng Sa and Trường Sa Archipelagoes", Nxb Thế giới, Hà Nội 1996.

⁶⁴ Rommei C. Banlaoi. "Security Aspects of Philippines-China Relations: Bilateral Issues and Concerns in the Age of Global Terrorism". 1st Edition. RBSI Publisher 2007: p. 97

Gregory Poling. "The Legal Challenge of China's Island Building". AMTI ngày 18 tháng 2 năm 2015, truy cập online tại <http://amti.csis.org/the-legal-challenge-of-chinas-island-building/> (ngày 29 tháng 3 năm 2015)

Bill Hayton. "The South China Sea: The Struggle for Power in Asia." Yale University Press ngày 28 tháng 10 năm 2014: tr.109

Lieutenant Colonel Stanley E. Meyer. "Incident at Mischief Reef: Implications for the Philippines, China, and the United States". *Strategic Research Paper, U.S. Army War College* ngày 8 tháng 1 năm 1996: tr.3

⁶⁵ Onnig Beylerian, Jacques Lévesque. "Inauspicious Beginnings: Principal Powers and International Security Institutions after the Cold War, 1989-1999." McGill-Queen's Press ngày 29 tháng 3 năm 2004: tr. 283

⁶⁶ Jean-Bernard Pinatel. "Những toan tính của Trung Quốc ở Biển Đông." *Géopolitique-Geostratégie* 19 tháng 9 năm 2012. Bản dịch tiếng Việt tại <http://nghiencuubiendong.vn/tin-ncbd/2996-nhng-toan-tinh-ca-trung-quc--bin-ong>

Dự án Đại Sự Ký Biển Đông (<https://daisukybiendong.wordpress.com/>)

Liên hệ: sukybiendong@gmail.com

cổ nào trên bãi. Nhiều nguồn tin từ các nhà nghiên cứu và nhà báo cho biết bãi Ớn Đất vẫn chưa có bên nào chiếm đóng.

Mặt khác, vào khoảng tháng 6 năm 2014, truyền thông quốc tế dẫn lời Phát ngôn viên Bộ Quốc phòng Philippine Peter Paul Galvez cáo buộc một tàu Trung Quốc đang tiến hành xúc đất bằng máy xúc tại khu vực Ớn đất với bằng chứng là hình ảnh chụp từ vệ tinh. Theo ông Peter Paul Galvez, đây là một trong những hoạt động cải tạo, bồi đắp đất mà Trung Quốc đang tiến hành tại nhiều khu vực ở Biển Đông mà Philippines đang theo dõi.⁶⁷ Thông tin này cũng được đề cập bởi những tờ báo quốc tế lớn như Reuters⁶⁸, The Economist⁶⁹. Những hình ảnh vệ tinh mới nhất cho thấy dường như có dấu vết của nạo vét khi bờ cát tại bãi cạn này đã gia tăng kích thước, nhưng không ghi nhận sự xuất hiện của tàu cũng như công trình kiên cố nào ở khu vực bãi cạn này.⁷⁰

Những dữ kiện nói trên cho thấy mặc dù chưa chiếm được nhưng Trung Quốc vẫn đang tìm cơ hội để giành quyền kiểm soát bãi này. Cũng cần nhắc lại rằng Tuyên bố ứng xử của các bên tại Biển Đông năm 2002 (DOC) đã yêu cầu các bên giữ nguyên hiện trạng, không đưa quân chiếm đóng mới ở những thực thể chưa có người ở.

⁶⁷ Nikko Dizon. “Photos confirm China reclamation; experts hit reef degradation in Spratly.” *Philippine Daily Inquirer* ngày 7 tháng 6 năm 2014, truy cập online ngày 1 tháng 4 năm 2015 tại địa chỉ <http://globalnation.inquirer.net/105974/photos-confirm-china-reclamation-experts-hit-reef-degradation-in-spratly/>

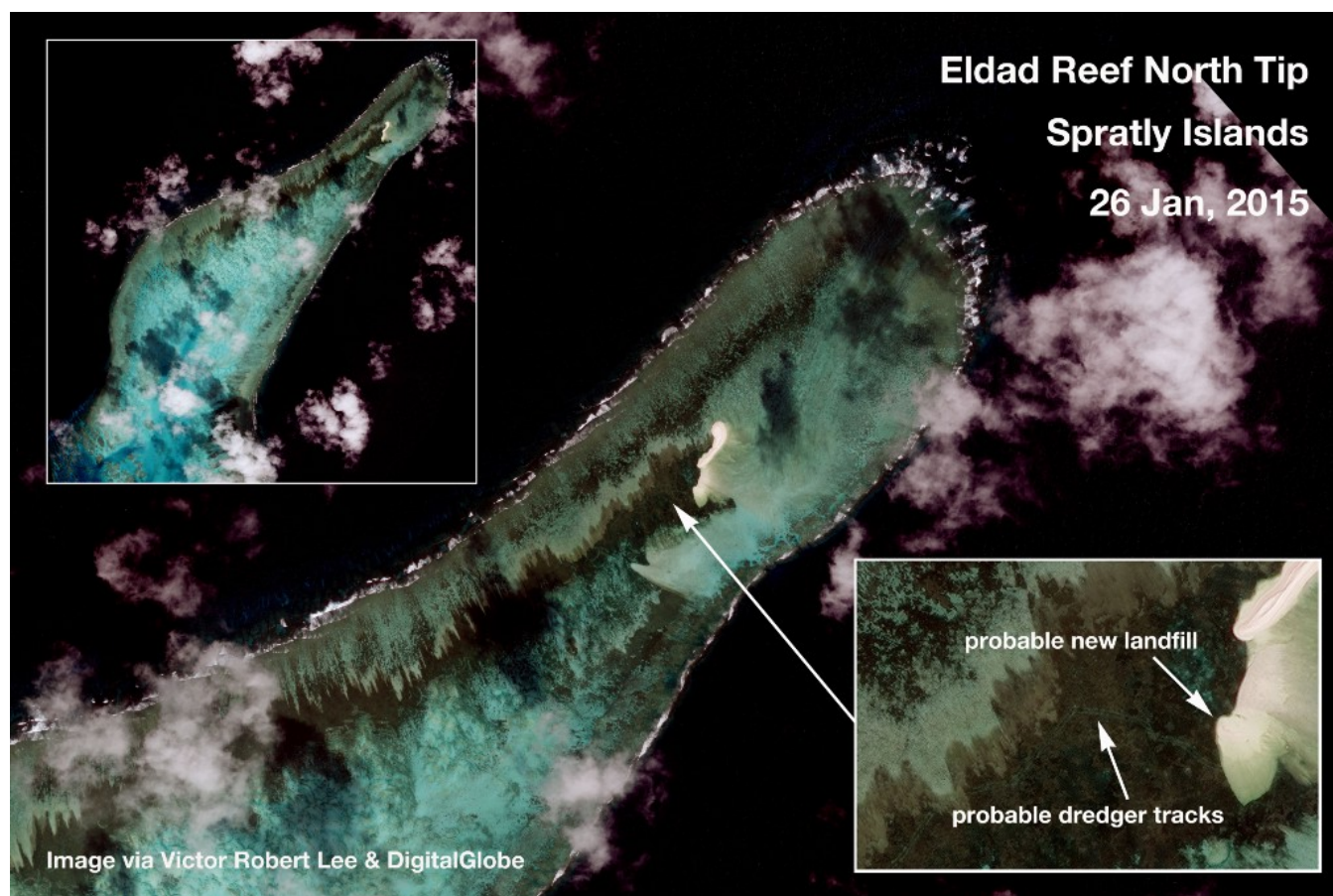
⁶⁸ Greg Torode. “China to project power from artificial islands in South China Sea.” *Reuters* ngày 19 tháng 2 năm 2015, truy cập online ngày 1 tháng 4 năm 2015 tại địa chỉ <http://www.reuters.com/article/2015/02/19/us-southchinasea-reefs-china-idUSKBN0LN0J820150219>

⁶⁹ “Reclamation marks.” *The Economist* ngày 28 tháng 2 năm 2015, truy cập online ngày 1 tháng 4 năm 2015 tại địa chỉ <http://www.economist.com/news/asia/21645268-unprecedented-building-boom-reclamation-marks>

⁷⁰ Tyler Durden, “What Is China Building In The South China Sea?” *Zero Hedge* ngày 23 tháng 2 năm 2015, truy cập online ngày 1 tháng 4 năm 2015 tại địa chỉ <http://www.zerohedge.com/news/2015-02-23/what-china-building-south-china-sea?page=1>



Ảnh 73: Bãi Ến Đất vào tháng 2.2014 cho thấy không có công trình kiên cố nào được xây dựng ở đây, gợi ý rằng bãi chưa có bên nào chiếm đóng. Nguồn: nhjd.net



Ảnh 74: Cực Bắc của bãi Ến Đất ngày 26 tháng 1 năm 2015, dường như có dấu hiệu của nạo vét và lấp thêm đất mới. Nhưng không có tàu nào xuất hiện trong khu vực này. Nguồn ảnh: Victor Robert Lee và Digital Globe.

Kết luận:

Những thông tin nêu trên về tình trạng tự nhiên ban đầu của các thực thể trước khi Trung Quốc chiếm đóng, về hoạt động và quy mô xây đảo nhân tạo của Trung Quốc, biến các bãi đá hoặc bãi nửa nổi nửa chìm thành các đảo nhân tạo, **tức là biến từ không có thành có**, có thể thấy rằng các hoạt động của Trung Quốc, so với các hoạt động tôn tạo khác của Việt Nam và các quốc gia khác trên vùng đất đã có sẵn trên đảo nổi tự nhiên⁷¹, là hoàn toàn khác nhau.

Trung Quốc luôn nói rằng đã có chủ quyền trên các quần đảo Hoàng Sa và Trường Sa từ lâu đời, và các hoạt động xây đảo nhân tạo là nằm trong chủ quyền hợp pháp của Trung Quốc. Tuy nhiên những tài liệu ngoại giao và nội bộ của Trung Quốc trong những năm 1932-1933 đã cho thấy tới tận thời điểm đó, Trung Quốc vẫn chưa có hiểu biết về quần đảo Trường Sa. Các hoạt động để tranh chấp chủ quyền với Pháp và Việt Nam diễn ra khá trễ.

Mặc dù sự chiếm đóng thực tế là yếu tố quan trọng đối với việc duy trì chủ quyền của các đảo và quần đảo, việc sử dụng vũ lực bắn chết những công binh hầu như không có vũ khí của hải quân Việt Nam trên Gạc Ma để chiếm đóng bãi này đã không tạo được danh nghĩa chủ quyền hợp pháp cho Trung Quốc, và sẽ không một quốc gia nào được phép công nhận sự chiếm đóng này là hợp pháp.

Việc dùng tàu chiến ngăn chặn tàu vận tải của Việt Nam và chiếm đóng các bãi chìm hay bãi nửa nổi nửa chìm nằm trong lãnh hải của những đảo mà Việt Nam đã chiếm đóng trước đó cũng có thể coi là một hành động đe dọa sử dụng vũ lực và trái với luật quốc tế.

Tuy thời điểm kết tinh tranh chấp vẫn chưa được thống nhất giữa các bên, có thể nói thời điểm kết tinh tranh chấp chắc chắn diễn ra trước năm 1988 là thời điểm Trung Quốc bắt đầu chiếm đóng ở Trường Sa. Bởi vậy các hành động xây cất đảo của Trung Quốc diễn ra sau thời điểm kết tinh tranh chấp không có tác dụng làm mạnh thêm yêu sách chủ quyền của Trung Quốc nếu Việt Nam phản đối đầy đủ (các hoạt động thực thi chủ quyền của một quốc gia sau thời điểm kết tinh tranh chấp chỉ có ý nghĩa là quốc gia đó không từ bỏ yêu sách chủ quyền).

Việc Trung Quốc xây đảo nhân tạo với quy mô lớn làm biến đổi tình trạng pháp lý tự nhiên ban đầu của các thực thể này, phá vỡ thực trạng hiện tại trên Trường Sa, là trái với tinh thần của DOC.

⁷¹ James Hardy và cộng sự. “China goes all out with major island building project in Spratlys”. *IHS Jane's Defence Weekly*, 20/6/2014. Có thể đọc một bản dịch tiếng Việt tại <http://nghiencuubiendong.vn/tin-ncbd/4345-trung-quoc-doc-toan-luc-vao-du-an-xay-dung-quan-dao-truong-sa>

Các hoạt động nạo vét biển của Trung Quốc trong quá trình xây đảo đã làm thay đổi môi trường biển xung quanh, tàn phá môi trường sống của các nguồn cá⁷². Điều này là trái với luật quốc tế, trong đó đòi hỏi các quốc gia trong thời gian tranh chấp không được có các hành động đơn phương dẫn tới thay đổi môi trường biển vĩnh viễn.⁷³ Do Biển Đông là biển nửa kín được bao bọc bởi nhiều quốc gia, hoạt động của Trung Quốc cũng trái với điều 123 của UNCLOS, đòi hỏi các quốc gia ven biển có nghĩa vụ hợp tác với nhau bảo vệ môi trường biển.⁷⁴

Khi chúng tôi đang viết phần kết luận của hồ sơ này, chúng tôi nhận được thông tin về những hình ảnh vệ tinh mới nhất cho thấy tốc độ mở rộng đảo nhân tạo mạnh mẽ trên bãi Vành Khăn, với những toà nhà mới được xây, và có sự hiện diện của tàu chiến đổ bộ, có khả năng chứa 500-800 quân, tuần tra quanh đó, cùng với nhiều tàu cuốc khác tích cực tham gia vào quá trình xây đảo.⁷⁵ Trung Quốc cũng công khai thừa nhận một trong những mục đích để xây đảo là lý do quân sự.⁷⁶ Điều này cho thấy Trung Quốc vẫn sẽ tiếp tục các hoạt động mở rộng đảo nhân tạo, xây các công trình mới và tăng cường năng lực quân sự ở Trường Sa, bất chấp luật pháp quốc tế, tinh thần tuyên bố DOC do Trung Quốc ký kết cũng như phản đối và lo ngại từ cộng đồng quốc tế. Thông tin về các hoạt động xây đảo nhân tạo của Trung Quốc tại Trường Sa sẽ tiếp tục được dự án Đại sự Ký Biển Đông theo dõi và cập nhật.

Nhóm tác giả.

⁷² Đã dẫn, xem chú thích 1.

⁷³ Youna Lyons và Tara Davenport. South China Sea: Limits To Commercial Fishing By Claimants – Analysis. *RSIS Commentaries* No 113/2012. Có thể đọc online ở <http://seasresearch.wordpress.com/2014/08/19/south-china-sea-limits-to-commercial-fishing-by-claimants-analysis/>

⁷⁴ Xem tại http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/part9.htm

⁷⁵ David E. Sanger và Rick Gladstone. "Piling Sand in a Disputed Sea, China Literally Gains Ground". *The New York Times* ngày 8 tháng 4 năm 2015. Truy cập online tại <http://www.nytimes.com/2015/04/09/world/asia/new-images-show-china-literally-gaining-ground-in-south-china-sea.html>

⁷⁶ "China says its artificial islands have military, civilian purpose; Obama urges Beijing not to 'elbow' others aside." *The Japan Times* ngày 10 tháng 4 năm 2015, truy cập online cùng ngày tại địa chỉ <http://www.japantimes.co.jp/news/2015/04/10/asia-pacific/south-china-sea-structures-military-defense-civilian-services-china-says/>